

Vlaams
Parlement

vergadering **C67 – WEL6**
zittingsjaar 2012-2013

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en
Armoedebeleid

van 8 januari 2013

INHOUD

Interpellatie van mevrouw Marijke Dillen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de toenemende armoedeproblematiek en het voorstel van de minister om op lokaal vlak een schepen bevoegd voor armoede aan te stellen - 25 (2012-2013)	3
Vraag om uitleg van mevrouw Patricia De Waele tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de extra steun voor het ‘proefproject zelfstandig wonen’ voor personen met een beperking - 435 (2012-2013)	15
Vraag om uitleg van mevrouw Lies Jans tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het risico op huidkanker door intensief gebruik van zonnebanken - 445 (2012-2013)	23
Vraag om uitleg van mevrouw Lies Jans tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over internetverslaving - 489 (2012-2013)	27

■

Voorzitter: mevrouw Katrien Schryvers

Interpellatie van mevrouw Marijke Dillen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de toenemende armoedeproblematiek en het voorstel van de minister om op lokaal vlak een schepen bevoegd voor armoede aan te stellen

- 25 (2012-2013)

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Voorzitter, minister, secretaris, collega's, mijn allerbeste wensen voor een gezond en gelukkig 2013.

Minister, u kent de armoedeproblematiek beter dan wie ook. Ik ga niet beweren – dat weet u uit mijn vorige betogen – dat we in Vlaanderen geen inspanningen doen, maar ondanks al die inspanningen blijft de armoedeproblematiek toenemen. In december verscheen het nieuwe Jaarboek Armoede en Sociale Uitsluiting 2012 van de Universiteit Antwerpen, een soort van jaarlijks opvolgingsproces. Daaruit blijkt opnieuw dat de enorme stijging van de armoedecijfers wordt bevestigd. Eén op zeven heeft een inkomen dat lager ligt dan de armoedegrens.

Ik ga nu geen analyse geven van dat jaarboek, want dat is niet de inhoud van deze interpellatie. Wel durf ik te suggereren dat het zinvol zou zijn om dit jaarboek eens in zijn totaliteit onder de loep te nemen. In het verleden gebeurde dat al wel eens. Daar zitten immers een aantal zeer interessante gegevens in.

Minister, een van uw antwoorden op de cijfers die toen werden gepubliceerd, was uw oproep aan alle op dat ogenblik nieuw te installeren gemeentebesturen om een schepen aan te stellen bevoegd voor de armoedebestrijding. Minister, ik denk niet dat dat de juiste aanpak is om de armoedeproblematiek in Vlaanderen te doen dalen. Er kwam vrij directe kritiek van de verenigingen tegen armoede op dat voorstel, namelijk dat u als bevoegd minister beter zelf werk maakt van een beleid om de armoedeproblematiek ten gronde aan te pakken. Zij merken op – en ik denk dat ze daar wel gelijk in hebben – dat er veel te weinig schot in de zaak komt betreffende de uitvoering van de 194 actiepunten, terwijl de mensen die in armoede leven, op het terrein zelf concrete resultaten verwachten. Minister, hoe goedbedoeld verschillende van de 194 actiepunten ook mogen zijn, op het terrein blijven concrete resultaten uit. De Vlaamse Regering beweert wel van de armoedeproblematiek een topprioriteit te maken, maar de zaken die echt het verschil maken, worden niet aangepakt, zo zegt de kritiek van de verenigingen. Ze vragen dan ook dat u eindelijk werk zult maken van een degelijk armoedebeleid dat zorgt voor een grondige aanpak van de armoedeproblematiek.

Minister, wat is uw antwoord op de duidelijke maar bijzonder slechte resultaten zoals die worden weergegeven in het Jaarboek Armoede en Sociale Uitsluiting? Bij de voorstelling van het boek hebt u de nieuwe gemeentebesturen opgeroepen om een schepen voor Armoede aan te stellen, waarop u onmiddellijk kritiek hebt gekregen van de verenigingen tegen armoede. Op basis van welke elementen hebt u deze oproep gelanceerd? Is er ter zake overleg geweest met het lokale niveau, zoals de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG), en zo ja, wat is hun standpunt?

Minister, inmiddels zijn de verschillende gemeentebesturen geïnstalleerd. Hebt u een zicht op welke gemeentebesturen gereageerd hebben op uw oproep? Misschien is het wenselijk dat, vanaf het ogenblik dat u daar een duidelijk cijfer van hebt, u ons dat meedeelt. Ik verwacht vandaag niet van u dat u me zegt hoeveel gemeenten in Vlaanderen daar positief op zijn ingegaan.

De verenigingen voor armen geven de ernstige maar terechte kritiek dat zaken die het verschil maken, niet worden aangepakt. Zult u er als coördinerend minister werk van maken om de Vlaamse Regering te overtuigen de problematiek anders te benaderen? Zult u niet langer werken met kleine initiatieven, projecten, studies en onderzoeken maar meer aandacht

besteden aan het ten gronde wegwerken van de oorzaken die aan de basis liggen van armoede in Vlaanderen? Ieder jaar geeft onze fractie naar aanleiding van de voortgangsrapportage de opmerking dat het Vlaams beleid moet afstappen van de wijze waarop het de armoedeproblematiek benadert en meer moet gaan kijken naar de oorzaken zelf.

Opnieuw is bevestigd dat een van de meest kwetsbare groepen die van de eenoudergezinnen is. Dat is helaas een groeiende groep. Op welke wijze gaat u bijzondere aandacht besteden aan deze doelgroep en haar ondersteunen om enerzijds te vermijden dat deze mensen in de armoede belanden en hen anderzijds te begeleiden om uit de armoede te geraken? Op dit ogenblik blijkt toch wel zeer duidelijk uit de cijfers en uit het jaarboek dat we in een vicieuze cirkel zijn beland.

Een ander groot probleem is het fenomeen van wat omschreven wordt als de nieuwe armen, die uit schroom of schaamte tegenover familie of vrienden niet durven uit te komen voor de problemen waarmee ze kampen. Ze wijzigen hun uitgavenpatroon niet of nauwelijks en door de schijn op te houden, lopen ze het risico om snel een aanzienlijke schuldenberg op te bouwen. Dat is een verkeerde houding, maar dat is allemaal gemakkelijk gezegd als men niet in die situatie zit. Deze doelgroep, minister, moet veel sneller een beroep kunnen doen op hulpverlening. Het is heel belangrijk om inspanningen te doen om dit taboe te doorbreken. Door mijn ervaringen in de advocatuur weet ik immers dat het probleem toeneemt. Er moet echt iets gebeuren. We spreken hier over een grote groep mensen die tot vandaag beschouwd worden als behorend tot de middenklasse, maar door de zware economische en financiële crisis heel ernstig getroffen worden. Ze hebben zware leningen aangegaan die zij dachten te kunnen aflossen in het verleden, ze hebben een aantal financiële verplichtingen op zich genomen, maar kunnen die helaas niet meer aflossen. Ze verliezen hun job, hebben minder inkomsten uit hun financiële beleggingen en geraken zo in zware problemen. Ook daar moet aandacht aan besteed worden. Dat wordt ook heel duidelijk opgemerkt in het jaarboek. Welke initiatieven gaat deze Vlaamse Regering hiervoor nemen?

De voorzitter: Collega's, vooreerst ook mijn beste wensen voor het nieuwe jaar, en ook een voor een goede samenwerking binnen deze commissie.

De heer De Loor heeft het woord.

De heer Kurt De Loor: Ook vanwege mij aan iedereen de beste wensen voor het nieuwe jaar.

Collega Dillen, een aantal vragen uit uw interpellatie verbazen mij. Ik ben van oordeel dat de armoedeaanpak een gedeelde bevoegdheid en verantwoordelijkheid is van de verschillende niveaus: zowel lokaal, Vlaams, federaal als provinciaal. Er is dus een aanpak nodig op microniveau en op macroniveau. De keuze van minister Lieten om ook in te zetten op de kleine initiatieven en projecten, zoals u ze noemt, is mijns inziens noodzakelijk. Ik heb het dan specifiek over uw derde vraag in de interpellatie. Ik denk dat u ongelooflijk afbreuk doet aan de waardevolle, kleine initiatieven en projecten die voor duizenden gezinnen in Vlaanderen een hemelsbreed verschil maken.

Ik heb ook de indruk, collega Dillen, dat u in uw interpellatie armoede afdoet als een problematiek die te reduceren is tot een gebrek aan centen. Maar armoede onttrekt mensen ook andere rechten: recht op gezondheid, recht op onderwijs, recht op een veilige thuis, recht op participatie aan het sociale en culturele leven. Daarom is een brede aanpak noodzakelijk en moet er domeinoverschrijdend worden gewerkt. Vandaar ook, toch volgens mijn interpretatie, het pleidooi voor een schepen bevoegd voor het armoedebeleid. De verantwoordelijkheid kan niet bij één persoon berusten. Armoede is immers ook gebrek aan goede, betaalbare huisvesting; er moet ook samengewerkt worden met domeinen zoals Jeugd, Cultuur, Onderwijs, Sport en noem maar op.

Daarom is er ook maatwerk nodig. En dan kom ik terug op die zogenaamde kleine initiatieven en projecten, die inderdaad heel veel verschil maken voor vele duizenden gezinnen in Vlaanderen. Ook een cruciale partner in het hele verhaal is volgens mij het

OCMW. Ik ben van oordeel dat we de verantwoordelijkheid ook bij de lokale besturen moeten leggen, en dat we daar moeten streven naar een nultolerantie inzake armoede en kinderarmoede. Vandaar dat die brede aanpak noodzakelijk is.

Minister, ik vind het dan ook zeer interessant en zeer goed dat de Vlaamse Regering heel recent ook de armoedetoets heeft ingevoerd. Na Ierland worden wij de tweede regio in Europa die die armoedetoets zal toepassen. Minister, hoe ziet u dit in de praktijk? Zal dit gebeuren bij alles of wordt er gefocust op enkel de grote dossiers?

De voorzitter: Mevrouw De Waele heeft het woord.

Mevrouw Patricia De Waele: Ook mijn allerbeste wensen, voorzitter, en ik wens u een zeer vruchtbare periode als voorzitter.

Collega's, alles wat armoede betreft, raakt ons, als parlements lid, maar zeker ook als mens. Ieder van ons denkt wel te weten hoe we iets kunnen doen aan de armoede. Minister, u hebt een oproep gelanceerd om in de gemeenten een schepen voor Armoedebeleid aan te stellen. Is die oproep niet wat te laat gekomen? Op 14 oktober waren er verkiezingen, en zo'n oproep zou eigenlijk al voor de verkiezingen moeten zijn gebeurd. Zo hadden diegenen die het beleid voeren in een gemeente al vooraf maatregelen kunnen nemen of zich daarop kunnen voorbereiden. Minister, als we de cijfers zullen zien van de gemeenten die op uw oproep zijn ingegaan, zullen we misschien wel teleurgesteld zijn. Maar goed, laat ons die cijfers afwachten.

Het is juist wat mevrouw Dillen zegt, namelijk dat de eenoudergezinnen nog altijd een zeer kwetsbare groep zijn. Ik wil er toch op wijzen dat ook de alleenstaanden, mensen zonder kinderen of partner, een grote kwetsbare groep uitmaken, die altijd over het hoofd wordt gezien. Recent werden er cijfers meegedeeld dat meer dan 50 procent van de inkomsten van alleenstaanden wordt afgeroomd door belastingen. Dat alleen al maakt dat er bijzonder weinig overblijft om de eindjes aan elkaar te kunnen knopen. Alleenstaanden staan alleen in voor alle kosten, bijvoorbeeld van televisie. Dat wordt niet gedeeld met een partner of met kinderen. Ook elektriciteit is voor de persoon alleen. Die kosten wegen zwaar door omdat ze door één persoon worden gedragen. Ik pleit ervoor om aan die groep te denken. Misschien is het noodzakelijk om een en ander fiscaal bij te sturen.

Minister, onderweg naar hier hoorde ik op de radio dat het waterverbruik van mensen in een risicogroep voor armoede zeer hoog is. In het interview gaf men te kennen dat men daar nog geen verklaring voor had. Een mogelijke verklaring was dat zulke mensen vaak ziek of werkloos zijn en dus thuisblijven. Dat kan een reden zijn voor meer waterverbruik in vergelijking met buitenshuis werkenden. Het is van het allergrootste belang dat er wordt ingezet op werkgelegenheid, want het is heel belangrijk om die mensen uit het isolement te halen.

Minister, de heer De Loor wijst erop dat armoede moet worden bestreden op verschillende niveaus: de lokale, de intermediaire en de regionale niveaus. Ik wil wijzen op de zeer grote verantwoordelijkheid van de overheid. Elke lastenverhogende beslissing kan een factor zijn die mensen in armoede duwt. In veel gemeenten is beslist om de rioolheffing maximaal door te rekenen op de waterfactuur. Dat is een element dat de verbruikskosten kan inperken. Ik doe een vurige oproep aan de verschillende overheidsniveaus om ernaar te streven dat elke belastingverhoging wordt getoetst aan een armoedetoets.

De voorzitter: Mevrouw Van der Borgh heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Ik sluit me aan bij de interpellatie van mevrouw Dillen. Ik begrijp niet goed dat de heer De Loor het moeilijk heeft met haar invalshoek. Het is wat kort door de bocht te stellen dat er een schepen voor Armoedebestrijding moet komen en dat dat de problemen voor een groot deel zal oplossen. Niet lang geleden hebben we hierover in de plenaire vergadering en de commissie uitvoerig van gedachten gewisseld naar aanleiding van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding (VAPA) en de begrotingsbespreking. We hebben er telkens op gewezen dat er al genoeg wordt gepraat. Er zijn genoeg cijfers en studiemateriaal,

maar de resultaten blijven onvoldoende. Dat blijkt nu opnieuw. De cijfers stijgen verder, maar we moeten toch erkennen dat we te gemakkelijk met nieuwe projectjes en ditjes en datjes aankomen en dat we de zaken die hebben bewezen dat ze resultaten opleveren, niet grondig genoeg evalueren.

Naar aanleiding van de bespreking heb ik voorbeelden gegeven die op het terrein zeer goede resultaten hebben opgeleverd. Vandaar mijn pleidooi om zaken die goed zijn en resultaten opleveren, verder uit te rollen en voor een structurele ondersteuning te zorgen.

Minister, mevrouw Dillen heeft het er moeilijk mee dat u een oproep doet een schepen bevoegd voor de armoedebestrijding aan te stellen. Ik treed dat deels bij omdat ik vind dat de OCMW's de instellingen zijn die in eerste instantie worden geconfronteerd met mensen die een armoedeproblematiek hebben en zij ondernemen ook heel wat acties om de armoede te bestrijden. Dat gebeurt zowel op het vlak van de schuldbemiddeling als op het vlak van ondersteuning ten aanzien van werkgelegenheid en het uitzetten van trajecten naar werk. Kortom, de OCMW-voorzitter is bij uitstek de schepen van Armoede. Hij is de facto de schepen van Armoede. Volgens het nieuwe decreet maakt de OCMW-voorzitter nu sowieso deel uit van het schepencollege. Ik vind dus dat we al een schepen hebben die bevoegd is voor armoede. Ik snap niet goed waarom die oproep er nu komt en wat u daarvan verwacht. Als u dat stelt, moet u toch aanbevelingen hebben van links of rechts die zeggen dat we resultaten zullen zien als we een schepen van Armoede hebben.

U mag me dat niet kwalijk nemen, het is zeker niet negatief bedoeld, maar u bent coördinerend minister van Armoede. U hebt zelf gezegd in de commissie dat u dat bent en dat u al het mogelijke doet wat u kunt, maar het is aan elkeen, op zijn of haar domein, om die problematiek ten gronde aan te pakken. Dat zal hetzelfde zijn voor de schepen die bevoegd is voor de armoede. Die zal ook moeten kunnen rekenen op zijn collega's om een aantal zaken daadwerkelijk te kunnen omzetten in beleidsdaden. Ik hoop dat u enige klaarheid kunt geven waarom u die oproep hebt gedaan.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Lies Jans: Ook mijn beste wensen voor het nieuwe jaar aan iedereen. Ik hoop dat we verder kunnen werken zoals we de afgelopen jaren hebben gedaan, en op een aangename en gezonde manier met elkaar kunnen omgaan. Ik hoop dat dat ook dit jaar zal lukken.

Wij worden geregeld met de neus op de feiten gedrukt. De cijfers zijn wat ze zijn. Het armoedecijfer stijgt. Dat is zo. De sociaal-economische context is er nu natuurlijk niet naar om op een gemakkelijke manier vooruitgang te boeken. Minister, ik denk dat we met het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding wel degelijk de krijtlijnen hebben uitgezet van waar we naartoe willen met het Vlaamse niveau. Zoals de heer De Loor zei, moeten we op verschillende niveaus aan armoede werken en iedereen moet dat op een gestructureerde en fundamentele manier doen.

Met ons actieplan en u als coördinerend minister, hebben we een weg gekozen en zijn we die ingeslagen. We hebben het pad een beetje aangepast. We zijn van de meer dan honderd aanbevelingen gaan focussen op twaalf prioriteiten en op kinderarmoede. Dat is een goede evolutie en nu moeten we stilaan de vruchten kunnen plukken. De acties die we hebben vooropgesteld, moeten ook tot resultaten leiden, ook al zal het binnen de huidige context niet gemakkelijk zijn. Ik kijk naar de initiatieven die zijn genomen en al effectief in de praktijk worden toegepast, zoals de werk-welzijnstrajecten, de automatische toekenning van de huursubsidie en het werken aan de automatische toekenning van andere rechten. We hebben daar onlangs nog een heel interessante studiemiddag over gehad. Het is duidelijk dat er heel veel werk kruipt in het realiseren van de doelstellingen om effectief tot automatische rechtentoekenning te komen. Dat zit allemaal op spoor. Ik hoop dat we daar binnenkort de vruchten van kunnen plukken.

De armoedetoets was voor mij een mooi nieuwjaarsgeschenk omdat we er vanuit de N-VA altijd hard op hebben gehamerd dat dat zou worden geïntegreerd in de hele impactanalyse van onze regelgeving. Ik ben zeer tevreden dat de eerste stap is gezet, maar ik weet ook dat dat niet van vandaag op morgen volledig kan worden geïmplementeerd. We hebben bij de bespreking van de beleidsbrief gezien dat er in een uitrol is voorzien. Ik hoop dat we op een iets langere termijn een effectief instrument zullen hebben om onze regelgeving te kunnen toetsen.

Een tweede element van de interpellatie ging over de uitspraak over de schepen van Armoedebestrijding. Wat mij betreft: 'what's in a name?'. Ik denk dat het een fundamentele taak is van elk lokaal bestuur om ervoor te zorgen dat armoedebestrijding op alle domeinen, ook op gemeentelijk niveau, zowel verticaal als horizontaal, als een belangrijk onderdeel van het beleid wordt gezien. Of daar nu specifiek een schepen van Armoedebestrijding voor wordt aangeduid of niet, maakt mij weinig uit. Daar speelt volgens mij de lokale autonomie. We zien dat wel niet als een extra schepen, het moet een schepen zijn die nu al bepaalde bevoegdheden heeft, bijvoorbeeld de OCMW-voorzitter, om die coördinatie over de verschillende domeinen te garanderen.

Wat mij betreft, is het geen belangrijke discussie of er al dan niet een schepen is. Het gaat vooral om wat er op het werkveld gaat gebeuren en dat in de geest van onze nieuwe visie op samenwerking tussen gemeente en OCMW, er een schepen zal zijn die overkoepelend over gemeente en OCMW, het sociale beleid zal evalueren en stappen zal zetten om op het lokale niveau iets te doen aan de armoedebestrijding. Die discussie is volgens mij niet zo belangrijk. Wat er de volgende jaren in de gemeenten en OCMW's zal gebeuren, is belangrijker, namelijk effectief werken aan de armoedebestrijding.

De voorzitter: Mevrouw Franssen heeft het woord.

Mevrouw Cindy Franssen: Voorzitter, minister, collega's, ook van mijn kant welgemeende wensen voor een goed 2013, met vooral een goede gezondheid. De rest komt dan al iets gemakkelijker.

Met enige schroom voer ik het woord bij deze interpellatie van mevrouw Dillen. We kunnen eigenlijk met de regelmaat van de klok voorspellen wanneer er vragen zullen worden gesteld. Dat gebeurt niet wanneer we als een soort van levend standbeeld door voorbijgangers een eurocent in het mandje krijgen toegesmeten, maar wel als er een zoveelste rapport of jaarboek verschijnt, waarover we dan collectief verontwaardigd zijn.

De interpellatie is er enerzijds gekomen naar aanleiding van een uitspraak over lokale besturen en verantwoordelijkheden daaromtrent, maar anderzijds ook over wat er in het jaarboek van het Centrum OASeS (Centrum Ongelijkheid, Armoede, Sociale Uitsluiting en de Stad) is verschenen, net voor het einde van het jaar. Ik had er een actuele vraag over gesteld, maar uiteraard heeft de collega het recht om haar interpellatie in de commissie te brengen. Het geeft ons ook de ruimte om er iets dieper op in te gaan.

Naar aanleiding van de bespreking van de beleidsbrief bleek uit de cijfers van de Federale Overheidsdienst (FOD) Economie dat de cijfers als dusdanig vrij stabiel blijven en dat vooral de kloof tussen arm en rijk toeneemt. We moeten vooral daarop durven te focussen. Het laatste volledige werkjaar van deze Vlaamse Regering is nu ingegaan. We moeten dus nog meer gaan intensifiëren. We hebben dat al gedaan. Mevrouw Jans heeft er terecht naar verwezen dat we prioriteiten hebben gesteld toen bleek dat we niet op kruissnelheid kwamen. We hebben die gesteund, temeer omdat ze door de SERV-partners (Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen) werden ondersteund en ook het middenveld erachter stond. We moeten vermijden dat we evolueren naar een Vlaanderen met twee snelheden. Het is zeer belangrijk om op Vlaams niveau te blijven inzetten op het recurrente beleid en de ingeslagen weg, maar we moeten ook de doelstellingen halen. De armoedetoets is er nu, de automatische toekenning van rechten begint hier en daar te lopen. We hebben natuurlijk ambitieuze

doelstellingen naar voren geschoven in het Pact 2020 en ga zo maar door, maar ik blijf erop hameren dat ik wat op mijn honger blijf waar we zullen staan tegen 2014, want ik vind niet dat we de doelstellingen kunnen vooruitschuiven naar volgende legislatuur. We moeten nu al een ombuiging merken en al een deel van die doelstellingen bereikt hebben.

Dan is er de uitspraak over het lokale niveau. We zijn het Europees jaar van de strijd tegen armoede ingegaan met de stelling dat armoede een taak is van iedereen, dus ook van de lokale besturen. De lokale besturen hebben zeer belangrijke hefboomen in handen om beleidsprioriteiten te stellen. Dat wordt trouwens ook bevestigd in het Jaarboek Armoede en Sociale Uitsluiting 2012. Ik verwijs naar een artikel van de Landelijke Bediendencentrale (LBC) waarin wordt ondersteund dat de lokale besturen een verpletterende medeverantwoordelijkheid hebben om de strijd tegen armoede aan te gaan. Of dat nu moet onder de noemer van een schepen van Armoedebestrijding, daar stel ik me ook vragen bij. Vooral van belang is de implementatie van wat het decreet Lokaal Sociaal Beleid bedoelt.

Ik heb een tijdje geleden een opleiding gegeven in de sociale beweging waartoe ik behoor over lokaal sociaal beleid. Ik heb toen een analyse gemaakt van alle lokale sociale beleidsplannen in Oost-Vlaanderen. Wie de eerste reeks grondig analyseert, moet toegeven, over de partijgrenzen heen, dat je vaak met een vergrootglas moet zoeken naar armoedebestrijding. De lokale sociale beleidsplannen zitten vrij goed in elkaar als het gaat over welzijn, ouderenzorg, jeugdbeleid en dergelijke meer. Maar als het puur gaat over armoedebestrijding en het maken van de armoedetoets op de verschillende beleidsdomeinen, moet er nog veel gebeuren. Niet alleen een schepen van Sociale Zaken of een OCMW-voorzitter heeft daar een verantwoordelijkheid in, op lokaal vlak kan op basis van de sociale grondrechten ook bijvoorbeeld de schepen van Cultuur of de schepen van Huisvesting heel wat zaken realiseren.

De batterij aan mogelijkheden is aan bod gekomen op de zeer interessante studiedag rond proactief handelen en onderbescherming. Heel wat tools die lokale besturen in handen hebben, worden deels ondersteund en mogelijk gemaakt door de Vlaamse overheid.

Ik geef graag een aantal zaken mee. Er is bijvoorbeeld het WAW-traject (Werk, Armoede en Welzijn) in Aalst. Mevrouw Van der Borght, we hebben er met de commissie een zeer interessant bezoek aan gebracht. Het zijn lokale projecten die kunnen groeien en door de Vlaamse overheid kunnen worden geïmplementeerd in de rest van Vlaanderen. Of omgekeerd: Vlaanderen kan aan de hand van de Rechtenverkenner of aan de hand van ondersteuning voor de Rechtencirkel en dergelijke meer, tools aanreiken aan lokale besturen. Het is eigenlijk een wisselwerking tussen de twee. Of we het nu hebben over schuldhulpverlening, begeleiding van jonge mensen in de werkloosheid, zelfs binnen het sociaal objectief dat de Vlaamse Regering naar voren heeft geschoven dat rechtstreeks verband houdt met het lokaal beleid: het is bijna een kruisbestuiving. Als we die kruisbestuiving hardmaken, kunnen we bijna een cumulatief positief effect bewerkstelligen. Lokale besturen hebben uiteraard een verpletterende verantwoordelijkheid.

Mijn vraag blijft hoe wij naast de begeleiding of ondersteuning van lokale besturen in hun strijd tegen armoede, onze eigen cijfers hard kunnen maken wat betreft het Vlaamse beleid. Hoe kunnen we de klik maken zodat we in een positieve spiraal terechtkomen?

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Voorzitter, collega's, ook op mijn beurt de beste wensen voor het nieuwe jaar, een goede gezondheid voor u en uw familieleden en veel energie om de uitdagingen in Vlaanderen verder aan te pakken.

Een belangrijke uitdaging is zeker en vast armoedebestrijding, waarbij we nog altijd in een Europese context en kader zitten waar onze financiële en economische situatie nog altijd geen opwaartse positieve trend kent ten gevolge van de bankencrisis van 2008 en 2009 en de economische crisis die daaruit is voortgevloeid. Daar worstelen we nog altijd mee in Europa. Dat zie je ook voor een deel in de analyse van het jaarboek dat elk jaar op mijn vraag wordt

gemaakt, net om de vinger aan de pols te houden, om ons te confronteren, om te kijken hoe het gesteld is met de cijfers en te kijken welk gezicht achter armoede zit.

Collega's, hier wil ik opnieuw duidelijk in zijn: het is niet correct om te stellen dat dé armoede in Vlaanderen stijgt. Dat is niet zo. We zitten nog altijd aan 9,8 procent. We bekleden daarmee de tweede beste plaats in Europa en we komen van 11,3 procent in 2004. Dé armoede in Vlaanderen stijgt niet. Wel is het zo dat het gezicht van de armoede verandert en dat bepaalde vormen van armoede stijgen, bijvoorbeeld de kinderarmoede, het aantal kinderen dat geboren wordt in gezinnen waar armoede een belangrijke rol speelt. Het gezicht van de armoede verandert en ook bepaalde categorieën stijgen en andere categorieën veranderen. Dé armoede in Vlaanderen stijgt niet.

Het is altijd heel moeilijk om over armoede te spreken, want we zijn allemaal verontwaardigd en verontrust over armoede. De cijfers over armoede verontrusten ons, maar we kunnen niet zeggen dat de stijging ons verontrust, want die is er niet. Dat wil ik toch nog even zeggen. De verontwaardiging moet er zijn en we moeten die omzetten in positieve actie, maar we moeten ons wel baseren op correcte cijfers en een correcte analyses. Het belang van het jaarboek is om duidelijk de analyse te maken van wat de risicogroepen zijn en hoe die evolueren.

In die risicogroepen zijn belangrijke verschuivingen, die te maken hebben met sociologische veranderingen in de samenleving, met de realiteit van de immigratie, met de stedelijke context, met de verandering van de gezinssituatie – veel meer eenoudergezinnen –, met het ouder worden van de bevolking – en dus meer senioren die in armoede terechtkomen. Daarin moeten we differentiëren. We moeten nagaan welke groepen meer aandacht nodig hebben en waar er meer preventief of meer curatief moet worden gewerkt.

Ik wil dus nog eens benadrukken dat het niet correct is om in deze commissie, met mensen met kennis van zaken, te zeggen dat dé armoede stijgt. Dat is niet zo. Bepaalde groepen van armoede stijgen. Voor bepaalde dingen hebben we zeker nog niet de juiste remedie gevonden. Een van die dingen is zeker en vast kinderarmoede. Ik verwijs naar wat mevrouw Franssen zegt. Er zijn de doelstellingen van het Pact 2020 die stellen dat het aantal kinderen dat in armoede geboren wordt, moet verminderen. Die trend is nog altijd het tegenovergestelde van wat we willen bereiken. In die doelgroep is er dus wel een stijging die rechtstreeks te maken heeft met de stedelijke context. Dat wordt ieder jaar opnieuw bevestigd in het jaarboek. Het gaat over gezinnen met een of twee ouders van allochtone origine, die in een stedelijke context leven of in grootsteden in Vlaanderen, waar er veel kinderen zijn en waar er niemand werkt of weinig wordt gewerkt. Het is een belangrijke risicogroep, waar er nu een belangrijke armoedestijging is.

Daarom heb ik in het begin van de legislatuur ook gezegd de focus te leggen op kinderarmoede omdat er daar een onrustwekkende stijging is. Als we de kinderarmoede niet aanpakken, worden er opnieuw generaties van jongeren gecreëerd die weinig 'fond' en handvaten krijgen om zichzelf straks zelfstandig op te werken en verantwoordelijkheid te nemen voor hun gezin.

We hebben dus bijkomende acties tegen kinderarmoede ondernomen. In het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding is een bijkomende focus gelegd en er is een kinderarmoede-programma gemaakt. Er is aan een internationale werkgroep gevraagd om ons te helpen en kritisch na te gaan welke maatregelen we kunnen nemen. Hier zetten we heel fel op in.

Ik wil de discussie over de cijfers zeker vandaag niet beslechten, want in het voorjaar komt er opnieuw een voortgangsrapportering van het VAPA. We zullen in deze commissie dan dieper kunnen inzoomen zowel op de cijfers zelf als op de voortgang van de verschillende maatregelen binnen het VAPA.

De manier waarop ik mijn mandaat als coördinerend minister van Armoedebestrijding opneem, blijft hier een punt van discussie. We hebben gekozen – en ik blijf achter die keuze staan en ik hoor hier ook geen andere signalen – voor een inclusief en een geïntegreerd

beleid: armoedebestrijding moet op verschillende fronten gebeuren. Het is een complexe aanpak. Armoede heeft niet enkel te maken met inkomen, maar ook met achterstelling op het gebied van gezondheid, huisvesting, onderwijs, cultuurparticipatie. We werken dus op een geïntegreerde manier op die verschillende domeinen. We werken op een inclusieve manier, waardoor men in elk beleidsdomein armoede moet meenemen. Mijn taak bestaat erin om die coördinatie te bewerkstelligen en om de rol van waakhond te spelen. Ik heb als minister van Armoedebestrijding geen behoefte aan parallelle armoedesystemen, integendeel. Die aanpak moet er zijn binnen elk beleidsdomein afzonderlijk, en die is er ook.

Wat doe ik wel? Ik probeer de innovatie in armoedebestrijding en de nieuwe inzichten die we bijvoorbeeld uit de jaarboeken halen, kansen te geven. Dat zijn dan de zogenaamde kleine projecten waar u naar verwijst. De creatieve ideeën groeien niet in de administraties in Brussel, maar in de gemeentebesturen en de lokale verenigingen, in de lokale welzijnsorganisaties. Daar zijn nieuwe ideeën en nieuwe manieren van aanpak. Ik maak werkmiddelen vrij om in functie van de prioriteiten die wij stellen – onder andere kinderarmoede – kansen te geven om de nieuwe ideeën uit te proberen. Daarna moeten we nagaan hoe we die nieuwe ideeën kunnen uitrollen zodat ook andere gemeentebesturen ermee kunnen werken. We hebben dat gedaan door de creatieve projecten die in verschillende gemeentebesturen zijn uitgetest, te bundelen in een methodiekenhandboek. We hebben het in september gepresenteerd en alle gemeentebesturen en basisorganisaties uitgenodigd om die kennis met elkaar te delen. We hebben een projectenmarkt georganiseerd, samen met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG), om ervoor te zorgen dat die ideeën kunnen worden overgedragen en inspirerend kunnen zijn voor andere gemeentebesturen.

Op de tweede plaats moeten we nagaan welke projecten we structureel kunnen verankeren. Dit jaar is een belangrijk jaar omdat we na twee keer een projectoproep te hebben gelanceerd, mensen uit de administratie aan het werk hebben gezet om die projecten te evalueren en na te gaan welke projecten goede resultaten hebben geboekt zodat we ze ook structureel kunnen verankeren. Die oefening is nu ook bezig. Het zijn dus geen losstaande projectjes en kleine ideetjes, maar het zijn mogelijkheden om creatieve en innovatieve ideeën te gebruiken die voor een deel een antwoord bieden op de analyses en de inzichten die we ieder jaar uit de jaarboeken halen en die ons ieder jaar een ander beeld en een ander gezicht van armoede laten zien waarop we nieuwe antwoorden moeten proberen te zoeken. Ik steun het dus heel erg dat gemeentebesturen, lokale verenigingen, vrijwilligersorganisaties in gemeenten kansen krijgen om nieuwe ideeën te ontwikkelen die we nadien eventueel structureel kunnen verankeren en uitdragen in heel Vlaanderen.

In die optiek en vanuit die visie heb ik bij de lancering van de resultaten van het jaarboek gezegd dat dit een belangrijk jaar wordt omdat er in de gemeentebesturen nu voor zes jaar wordt gepland en er politieke keuzes worden gemaakt. Ik vind het belangrijk om wat we de voorbije jaren in Vlaanderen gedaan hebben – de gemeentebesturen voor een deel een regierol geven –, door te trekken en te vragen dat armoedebestrijding als een prioriteit in de gemeentelijke plannen wordt opgenomen. Ik zou graag hebben dat iemand de coördinatie doet om ervoor te zorgen dat er ook op gemeentelijk vlak een inclusief en geïntegreerd beleid is.

Natuurlijk spelen de OCMW-voorzitter en de OCMW-raad daar een belangrijke rol in. Er is ook al een goede samenwerking gegroeid tussen OCMW's en gemeentebesturen. Net zoals in de Vlaamse Regering de minister van Welzijn niet alleen verantwoordelijk is voor armoede, moet ook de schepen die verantwoordelijk is voor kinderopvang en onderwijs, oog hebben voor armoede; moet ook de burgemeester die verantwoordelijk is voor veiligheid, oog hebben voor armoede; moet ook diegene die verantwoordelijk is voor huisvesting, oog hebben voor armoede.

De voorstelling van het jaarboek is een moment waarop iedereen aandacht heeft voor armoede. Ik heb dat moment proberen te gebruiken omdat het ook het moment was waarop iedereen begon te onderhandelen over coalities en beleidsplannen. Ik vond dat een goed

moment om te vragen om prioriteit te geven aan armoedebestrijding en om dat op een inclusieve en geïntegreerde manier te doen. Een schepen van armoedebestrijding is natuurlijk een functie, maar de visie er rond is coherent met wat we hebben afgesproken in het kader van de interne staatshervorming, namelijk een regierol voor de gemeentebesturen bij de bestrijding van armoede. Dat is op geen enkele manier te interpreteren als zouden we een deel van onze Vlaamse verantwoordelijkheid willen afschuiven naar de gemeenten. We willen enkel zeggen dat er ook op gemeentelijk niveau een inclusief en geïntegreerd beleid nodig is, niet alleen tussen de diensten van het OCMW en de diensten van de gemeente, maar ook tussen de welzijnsorganisaties, de scholen, de kinderopvangdiensten, de vrijwilligersorganisaties. Een inclusief en geïntegreerd beleid zou tot betere resultaten leiden.

Dat was de boodschap of de visie die ik heel doelbewust heb gebracht, niet om onze verantwoordelijkheid op Vlaams niveau te minimaliseren, want die blijft huizenhoog en we zullen er verder aan werken. Maar op het moment dat er in de nieuwe gemeentebesturen discussies worden gevoerd over bevoegdheden en prioriteiten in de beleidsplannen, wou ik daar nog eens de nadruk op leggen. We zullen kijken hoe het wordt opgevolgd.

Het past echt in de aanpak die we de voorbije jaren hebben ontwikkeld, met de projectoproepen, het methodiekenhandboek, de samenwerking met de VVSG enzovoort. De volgende stap was om te vragen dat armoedebestrijding een prioriteit zou worden voor alle gemeentebesturen en om dat op een inclusieve en geïntegreerde manier te doen. Dat neemt totaal niet weg dat wij op Vlaams niveau verder moeten werken aan de uitvoering van ons VAPA.

De zogenaamde 'kleine' projecten hebben hun rol in het innovatieve en creatieve. Daarnaast zijn er de structurele maatregelen die deze Vlaamse Regering ook neemt. Ik denk aan de verdubbeling van het budget voor de huurwoningen. We doen toch een miljoeneninjectie in allerlei opleidings- en werkinitiatieven, zowel individuele beroepsopleidingen als werkwelzijnstrajecten als de nu pas goedgekeurde werkinlevingstrajecten voor jongeren. We zien opnieuw dat de werkloosheid bij jongeren begint te stijgen, en daarop wordt onmiddellijk ingespeeld door de Vlaamse Regering samen met de Federale Regering, via die werkinlevingstrajecten.

Er is een enorme uitbreiding, er gaan miljoenen euro's extra naar het bijkomende aanbod van kinderopvangplaatsen. Er is specifiek ook aandacht voor de regio's waar de kinderarmoede stijgt. We hebben duidelijke linken gelegd. We hebben het budget voor de inkomensgerelateerde kinderopvang verhoogd, opnieuw duidelijk gericht op kinderarmoede, om te proberen de financiële lasten voor de gezinnen, ook eenoudergezinnen, een stukje te verminderen. Het verkleinen van de kleuterklassen is heel duidelijk uitgevoerd. Daar gaan enorme budgetten mee gepaard, om effectief extra kleuterleiders en -leidsters aan het werk te kunnen stellen.

Minister Vandeuren investeert in de verdere uitbouw van de gezinsondersteuning, met ook duidelijke bruggen naar werk en onderwijs. Minister Van den Bossche werkt aan energiebesparing en energierenovatie, specifiek ook voor de mensen in armoede en voor de huurders, niet alleen voor de eigenaars. Ik wijs nog op de huursubsidie.

Ik kan zo blijven doorgaan, collega's. Ik vind het niet oké, en vergeef me mijn verontwaardiging, dat er dan wordt gefocust op die zogenaamde 'kleine' projectjes en dat er wat denigrerend over wordt gedaan. Die kleine projectjes hebben hun rol in het innovatieve en creatieve. Daarnaast staan alle structurele maatregelen en de enorme budgetten die deze Vlaamse Regering daarvoor vrijmaakt, in een periode dat we met deze Vlaamse Regering al elk jaar besparingen hebben moeten doorvoeren om het budget in evenwicht te houden. En toch hebben we duidelijke keuzes gemaakt om niet te besparen op de sociale budgetten, maar om die net uit te breiden. Ik ben het niet eens met de kritiek dat we alleen maar wat morrelen in de marge. Dat komt niet overeen met de realiteit.

We hebben recent voor de armoedetoets al een heel grondig traject doorlopen en met een aantal beleidslijnen hebben we daarmee proefgedraaid. Zoals mevrouw Jans zegt, hebben we inderdaad samengewerkt met minister Bourgeois om het te kunnen integreren in de huidige reguleringssimpactanalyse. We hebben niet nog eens een bijkomend tracé georganiseerd. We hebben dat nu op Vlaams niveau goedgekeurd. 2013 is een proefjaar. Er wordt proefgedraaid en er wordt ingezoomd op de grote projecten.

Mijnheer De Loor, voor elke beleidsmaatregel zal er een quick scan gebeuren. Als daaruit blijkt dat er risico is, dat er een impact zou kunnen zijn op de verhoging of verlaging van armoede, moet de uitgebreide armoedetoets worden doorlopen, vooraleer het document door de regering wordt besproken en het normale goedkeuringsproces kan starten.

In die zin gaan we in 2013 proefdraaien. We gaan de focus leggen op belangrijke dossiers, maar in het model dat we hebben uitgewerkt gebeurt er een quick scan voor alle beleidslijnen, zodat niets door de mazen van het net kan glippen. Voor alle beleidslijnen waarbij uit de quick scan blijkt dat er een mogelijke impact op armoede te verwachten valt, wordt de volledige armoedetoets doorgevoerd.

Collega's, u hebt ook aandacht gevraagd voor specifieke categorieën. We hebben het al gehad over kinderarmoede en ook over de eenoudergezinnen. Ik heb daarvoor ook al een aantal duidelijke en structurele maatregelen opgesomd. Een belangrijke risicogroep blijft voor ons ook de ouderen. We hebben ook projecten en oproepen gelanceerd in verband met intergenerationele samenwerking, om te proberen de kloof en de isolatie van oudere mensen tegen te gaan. We blijven inzoomen op de verdoken plattelandsarmoede, de situatie van gefailleerde zelfstandigen en landbouwers en op de specifieke stedelijke context, die vaak sterk verschilt van een armoedeproblematiek in landelijke context. Ik denk dat ik op uw vragen heb geantwoord, collega's, maar ik wil graag nog verdere toelichting geven.

Mevrouw Marijke Dillen: Minister, ik dank u voor uw zeer bevlogen antwoord, zoals we gewoon zijn in dit dossier.

Eerst wil ik even reageren op de opmerkingen van de heer De Loor. Mijnheer De Loor, ik betreur de cynische manier waarop u mijn interpellatie hebt benaderd. Het ging niet over het hele armoedebeleid van deze Vlaamse Regering, maar heel specifiek over de voorstelling van het jaarboek, de reactie van de minister en de kritiek daarop van verenigingen tegen armoede. Ik verwijt u niet dat u niet op 25 plaatsen tegelijk kunt zijn. Ik weet dat u de armoedeproblematiek ook volgt. Ik heb uw interview deze week op de radio gehoord. Voor het grootste deel kan ik mee steunen wat u daar vertelt. Maar mocht u een lid zijn van deze commissie, zou de teneur van uw betoog wel anders geweest zijn.

Ja, armoede moet op de verschillende domeinen worden aangepakt, niet enkel hier op Vlaams gebied, maar ook en in de eerste plaats op lokaal gebied. Ik verwijs naar de jaarlijkse voortgangsrapportage: ik geef absoluut geen kritiek op het beleid van de Vlaamse Regering op dat vlak en dat zal de minister bevestigen. Deze interpellatie was zeer specifiek gefocust op die drie punten. U volgt het armoededossier niet in deze commissie, wat helemaal geen verwijt is. Meestal gebeurt dat door mevrouw Turan. Als u eens spreekt met haar, zou u wel anders reageren op mijn interpellatie.

Minister, u weet dat ook wij voorstander zijn van een inclusief en geïntegreerd beleid op het vlak van armoede, waarbij u niet de verantwoordelijke bent. Dat zeg ik elk jaar naar aanleiding van de begroting. U hebt begrotingswijs gezien maar een heel klein budgetje. Uw hoofdtaak bestaat erin om al uw collega's te motiveren om meer inspanningen te leveren op het vlak van armoede, elk binnen zijn of haar beleidsdomein. Ik twijfel er geen seconde aan dat dat misschien niet evident is binnen de Vlaamse Regering en soms heel moeilijk. Dat is uw hoofdverantwoordelijkheid. Ook daar delen wij volledig uw standpunt.

Iets moeilijker heb ik het met uw bewering in verband met de al dan niet stijging van de armoedecijfers. We vertrekken van het cijfer 11,4 procent en we zitten nu aan 9,8 procent.

Dat zijn inderdaad de objectieve cijfers. Ik stel me wel de vraag – u bent daar niet verder op ingegaan in uw antwoord op mijn laatste vraag – of in die 9,8 procent ook de groeiende groep van zogenaamde nieuwe armen zit. Deze mensen zijn vrij recent geconfronteerd met de armoedeproblematiek: de laatste twee, maximaal drie jaar, ten gevolge van de financiële en economische crisis, het aantal faillissementen dat toeneemt, de werkloosheid, enzovoort. Minister, volgens mij zitten deze mensen niet in de voorgestelde cijfers zoals die naar voren komen in het jaarboek. Dat kan trouwens ook niet, want het is een vrij recent fenomeen, dat we waarschijnlijk pas zullen terugvinden in de cijfers die eind dit jaar gepubliceerd zullen worden.

Mijn derde opmerking gaat specifiek over uw hoofdreactie – althans volgens de media – op de voorstelling van het jaarboek. Wat betreft de oproep naar de lokale besturen hebben verschillende collega's dit standpunt van mij toch wel mee onderschreven. In de meeste steden en gemeenten in dit land is dit de hoofdverantwoordelijkheid van de voorzitter van het OCMW, die ook deel uitmaakt van het college van burgemeester en schepenen. Het is heel belangrijk dat in de lokale sociale beleidsplannen, die in zo goed als alle gemeenten aanwezig zijn, meer aandacht wordt besteed aan de armoedeproblematiek. In heel veel gemeenten is die helaas ondermaats aanwezig. Ik denk dat u dat samen met mij zult bevestigen, minister. Er zijn een aantal gemeenten waar er geen probleem is, maar er zijn toch ook een aantal gemeenten waar steeds meer mensen gehuisvest zijn die behoren tot die nieuwe categorie van mensen die in armoede dreigen te belanden, en waar op het lokaal vlak toch meer dan een tandje bij mag worden gestoken.

Dan kom ik bij een vierde opmerking. We gaan binnenkort – in het voorjaar – de voortgangsrapportage opnieuw op een zeer uitvoerige wijze kunnen bespreken. Alle fracties kunnen daar een zeer constructieve bijdrage bij leveren. Minister, ik denk niet dat u dat gaat betwisten, maar ik wil toch een oproep doen om naar aanleiding hiervan de auteurs van dit jaarboek mee te betrekken. In vorige legislaturen deden we dat ook.

Minister, u zegt dat u de opdracht hebt gegeven voor dat jaarboek, maar de hoeveelste editie is dit al? De twintigste editie? Dit bestaat al heel lang. Een van mijn sympathieke collega's van Groen in de Antwerpse gemeenteraad – dit dateert al van voor 1994 – is daar altijd de hoofdpromotor van geweest. Zijn naam ontsnapt me nu even. Hoe dan ook, in het verleden hadden wij de gewoonte om één keer per legislatuur met deze mensen van gedachten te wisselen. Misschien zou dit een uitgelezen moment zijn om de voortgangsrapportage iets breder uit te diepen en de ervaring van deze mensen erbij te betrekken.

Ten slotte zou ik de opmerking van collega Franssen – denk ik – willen steunen. Minister, het is toch wel belangrijk om een overzicht te maken van de doelstellingen die gerealiseerd zullen worden tegen 2014. De streefdatum van de Vlaamse Regering en van het Pact 2020 is natuurlijk 2020, maar misschien is het toch wel eens zinvol om, naar aanleiding van de voortgangsrapportage, een duidelijk overzicht te krijgen van wat er gerealiseerd zal zijn tegen het einde van deze legislatuur.

Minister, dit zijn een aantal bedenkingen naar aanleiding van uw antwoord. Ik kondig ten slotte ook graag nog een motie aan.

De voorzitter: Dat is genoteerd.

De heer De Loor heeft het woord.

De heer Kurt De Loor: Collega Dillen, ik maak deel uit van de commissie Binnenlands Bestuur en Bestuurszaken, die altijd gelijktijdig met deze commissie Welzijn vergadert. *(Opmerkingen van mevrouw Marijke Dillen)*

Er is vandaag geen vergadering van de commissie Binnenlands Bestuur en Bestuurszaken, en aangezien deze interpellatie geagendeerd stond, vond ik het goed om hier het woord te voeren, in plaats van opnieuw richting Zottegem te rijden.

Collega Dillen, ik heb gezegd dat een aantal vragen mij verbazen en dat ik ze vreemd vind. Ik vind dat de minister daar een zeer passend antwoord op gegeven heeft, omdat ik mij ook niet van de indruk kan ontdoen dat u de kleine initiatieven en projecten afdoet als morrelen in de marge. Ik ben er daarentegen van overtuigd, zoals de minister ook naar voren gebracht heeft, dat dit projecten zijn die dikwijls innovatief en creatief zijn, en daardoor ook kunnen worden uitgerold op Vlaams niveau, waardoor alle gemeentes en organisaties er ook gebruik van kunnen maken.

Collega Dillen, bij uw vijfde vraag kan ik een voorbeeld geven van onderbescherming. U haalt terecht de problematiek aan van de onderbescherming, van mensen die uit onwetendheid of uit schaamte de stap naar de hulpverlening niet durven te zetten. Wel, er is een project dat gegroeid is in Zuid-Oost-Vlaanderen, met vijf verschillende OCMW's, waar onderzocht wordt wat de redenen zijn van die onderbescherming, en hoe we dat kunnen remediëren. Dat heeft ondertussen een uitrol op bredere schaal. Dat is dus een van die initiatieven of projecten die kleinschalig gegroeid zijn en waarvoor nu middelen beschikbaar gesteld worden om verder uit te rollen. Dat zal ook gebeuren door meer proactief te gaan werken, outreachend te werken, en voornamelijk bij twee nieuwe groepen, landbouwers en zelfstandigen, die daar gevoelig voor zijn. Dat zou een fenomeen zijn dat zich hoofdzakelijk voordoet in landelijke gebieden. Dit is een voorbeeld van een project dat innovatief is en een verdere uitrol krijgt.

Ik ben dan ook heel tevreden, minister, als ik hoor dat u ook de andere projecten verder structureel verankert, zodat meer organisaties en besturen daarin kunnen participeren. Er gebeurt al heel veel, maar ik ben ervan overtuigd dat samenwerken heel belangrijk is, ook lokaal. Het is een en-enverhaal.

Mevrouw Dillen, u wijst erop dat de lokale sociale beleidsplannen in de toekomst zullen verdwijnen, in het kader van de planlastverlaging. Op 1 januari 2014 stappen we allemaal in het verhaal van de beleids- en beheerscyclus (BBC). En daar ligt misschien ook een stuk verantwoordelijkheid voor u, minister, om specifiek naar de verschillende lokale actoren en OCMW's de oproep te doen om in die BBC ook echt aandacht te besteden aan armoede en sociaal beleid. Nu wordt die cyclus veel te vaak herleid tot een financieel verhaal, we moeten ook zorgen dat we in de meerjarenplanning accenten inzake armoede kunnen leggen.

Ik ben echt wel zeer tevreden met de armoedetoets die de Vlaamse Regering ingevoerd heeft.

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Mevrouw Dillen, ik heb nog niet geantwoord op uw laatste vraag over mensen die toch een schuldenberg opbouwen, en daardoor voor hun gezin opnieuw dichter aanschuiven bij de risicogrens waarbij ze in armoede terechtkomen. Daar heeft de Vlaamse Regering en specifiek minister Vandeurzen al heel wat maatregelen voor genomen. De Vlaamse Regering zorgde voor extra financiële ondersteuning van samenwerkingsverbanden van de erkende instellingen die werken rond deze schuldbemiddeling. Daardoor kunnen er meer preventieve initiatieven genomen worden, waarbij ook ingezoomd wordt, ondersteund en gecoacht om de kwaliteit van die begeleiding te verhogen.

Er is nu ook een Vlaams Centrum Schuldenlast erkend, waarbij een van de opdrachten is om programma's te ontwikkelen rond de preventie van schulden. Daar zoomt men in op de weerbaarheid van jongeren, maar werkt men ook bij volwassenen op het vlak van kredietverstrekking. Er is een belangrijk risico, dat zien we ook, het consumentisme, de materialisering die sommige mensen toch wel verleidt om verder te springen dan ze financieel aankunnen.

Op dit terrein dringen we ook iedere keer binnen het Interministeriële Conferentie aan om op federaal vlak toch te gaan naar een stukje verstrenging op het vlak van kredietverlening. Dit is een federale bevoegdheid, maar het is ook een punt dat we iedere keer op de agenda plaatsen omdat we ervan overtuigd zijn dat er daar belangrijke risico's zijn, net voor de

gezinnen die nu nog het hoofd boven water houden, maar toch een schuldenberg opbouwen door zich te laten verleiden door krediet. Dit zijn inderdaad de gezinnen die dit zo lang mogelijk proberen te verstoppen, en tot het moment dat ze echt met het hoofd tegen de muur lopen. Dan is het al heel erg, en heel wat schuldhelpverleners zien dat deze cijfers stijgen, en dat er hier een belangrijke zorg bestaat.

Nu, als deze mensen effectief ook in de armoede terechtkomen, zitten ze natuurlijk wel in de cijfers. In de cijfers zitten alle gezinnen, waar hun armoedeoorsprong ook vandaan komt, maar alle gezinnen die een inkomen hebben lager dan 60 procent van de mediaan zitten er ook in. U hebt wel gelijk als u wijst op het groter wordend risico, en de risicogroep die er nog niet in zit, maar waar we wel preventief maatregelen voor moeten nemen. En die maatregelen worden ook genomen.

De voorzitter: Mevrouw De Waele heeft het woord.

Mevrouw Patricia De Waele: Bedankt om te antwoorden op mijn laatste vraag. De hoofdverantwoordelijkheid ligt naar mijn mening op federaal niveau, maar dat is een discussie die we hier de laatste maanden al verschillende keren hebben gehad met minister Vandeurzen. Wij hebben jammer genoeg niet de bevoegdheid om de kredietverstrekking te beperken.

Collega De Loor, ik heb nooit gezegd dat alle projecten slecht zijn. Die kritiek kwam trouwens niet van mij, maar van de verenigingen tegen armoede zelf. Dit is trouwens een discussie die wij hier jaarlijks hebben naar aanleiding van de voortgangsrapportage. Er zijn trouwens een aantal goede projecten die structureel verankerd moeten kunnen worden. U verwees naar een project in Zuid-Oost-Vlaanderen. Ik ken het project niet, en zal mij hierover informeren, maar het blijft een feit dat een aantal projecten relatief weinig positieve resultaten hebben, en eigenlijk zo geldverspillend werken. Deze middelen kunnen beter op een andere manier ingezet worden. Maar ik denk dat we de gelegenheid zullen hebben om een en ander verder te bespreken bij de voortgangsrapportage binnen enkele weken.

Voorzitter, ik kondig een motie aan.

De voorzitter: De interpellatie is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Patricia De Waele tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de extra steun voor het 'proefproject zelfstandig wonen' voor personen met een beperking - 435 (2012-2013)

De voorzitter: Minister, mijn beste wensen voor het nieuwe jaar. In de eerste helft van het werkjaar zal er in onze commissie op het vlak van uw bevoegdheden veel werk op de plank liggen, dat we op een constructieve manier samen hopen af te handelen.

Mevrouw De Waele heeft het woord.

Mevrouw Patricia De Waele: Voorzitter, minister, sinds twee jaar loopt het proefproject Bruggensteun. Dit project wil mensen met een beperking zo zelfstandig mogelijk laten wonen. Deze droom, die veel mensen met een handicap koesteren, wordt samen met een netwerk van familieleden, vrienden en buurtbewoners gerealiseerd.

In eerste instantie kende het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) financiële middelen toe om vier volwassen personen met een beperking te laten wonen in het dorp, met een minimum aan professionele middelen. Bruggensteun startte met vier bewoners en helpt er vandaag zeven. Het is een manier om de zorg ook in de toekomst te garanderen voor mensen met een beperking. Professionele zorg wordt in de toekomst onbetaalbaar en met de toenemende vergrijzing is er ook een toenemende vraag naar professionele zorgverleners.

Begin 2011 diende ik samen met enkele collega's een voorstel van resolutie in over nieuwe concepten van wonen voor personen met een handicap, waarin werd gepleit om kleinschalige privé-initiatieven mogelijk te maken met betrekking tot de opvang en begeleiding van personen met een handicap. Dit alles naar het in Nederland succesvolle concept Thomashuizen, maar ook andere voorbeelden zoals dat van Huize De Graef, dat volledig door de ouders ontwikkeld werd en dat vandaag een autonoom draaiend geheel is dat wordt bewoond door acht personen met een lichte of matige mentale beperking. Onder begeleiding van een ervaren personeelslid kunnen ze een zo normaal mogelijk gezinsleven uitbouwen, waar vriendschap en respect bovenaan het lijstje staan, en waar zorg op maat geen loze spreuk is.

Dergelijke initiatieven dragen niet alleen de infrastructuurkosten, maar garanderen ook een grote inzet en betrokkenheid van ouders en mantelzorgers bij die initiatieven. In Nederland zijn er anno 2012 al honderd Thomashuizen en het aantal blijft groeien – toch een teken dat het bij onze noorderburen werkt.

Minister, het project Bruggensteun kan op extra steun rekenen van de Vlaamse Regering. U bracht eveneens enkele weken geleden een bezoek aan het proefproject Bruggensteun en u kondigde daar aan dat u het project graag wilt uitbreiden tot twintig mensen met een handicap die zelfstandig wonen. Mijn voorstel van resolutie destijds betreffende nieuwe concepten voor personen met een handicap werd hier toen door de volledige meerderheid weggestemd, maar kennelijk groeit toch de aandacht en het belang voor kleinschalige private woonprojecten voor personen met een handicap.

Minister, welke redenen hebben u overstag laten gaan om de nood aan kleinschalige wooninitiatieven voor personen met een handicap te ondersteunen? Op welke criteria hebt u zich gebaseerd om project Bruggensteun te ondersteunen? Zijn er nog andere, gelijkaardige, projecten die uw steun kunnen genieten? Ik denk dan bijvoorbeeld aan andere projecten die kleinschalig wonen aanmoedigen, zoals Huize De Graef of Thomashuizen. Op welke manier gaat u communiceren dat kleinschalige woonprojecten voor personen met een handicap kunnen rekenen op financiële steun van de Vlaamse overheid?

De voorzitter: Mevrouw Van der Borgh heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Mevrouw De Waele en ik hebben in het verleden samen aan die resolutie gewerkt. We kennen het verloop ervan. Die is overgenomen en heeft een waarde omdat er een soort voortschrijdend inzicht komt. Daar zijn we allen blij om. Er is een zeker inzicht gekomen in de meerwaarde van het kleinschalig wonen voor personen met een handicap. Zoals het meestal gaat, komt er dan een proefproject. Ook hier is dat gebeurd. Alleen komt het uit een voorziening, met name het project Bruggensteun.

Ondertussen, minister, is de voorbereiding bezig in elke provincie. Daar wordt samen met de veranderingsmanager bekeken hoe dat zal worden aangepakt. De vraag aan de provincie is om twee projecten te adviseren voor steun. Ik heb gekeken op de website van Bruggensteun, maar wat ik zocht, heb ik er niet op gevonden. Daarom stel ik mijn vraag aan u, minister, en ik hoop dat u me wel kunt antwoorden. Hoe wordt dit project gefinancierd? Gebeurt het met de gewone subsidies, zoals dat gebeurt met voorzieningen? Hadden de personen die er hun intrek hebben genomen, een persoonlijkeassistentiebudget (PAB) of een persoonsvolgend convenant of kregen ze dit toegekend voor het opstarten van dit project? Hoe zal een en ander verlopen bij de realisatie van de doelstelling die u vooropstelt, namelijk twee projecten per provincie? Zult u personen met een handicap die in die projecten willen instappen, voorrang geven bij het toekennen van een PAB of een persoonsvolgend convenant? Of moeten die projecten hun bewoners zoeken tussen de mensen die vandaag al in het bezit zijn van een PAB of een persoonsvolgend convenant?

Minister, naar het project Huize De Graef en de Thomashuizen hebt u zwaar uitgehaald. U wilde niet ingaan op het voorrang verlenen voor de toekenning van PAB's of persoonsvolgende convenanten. Is er in die twee projecten per provincie ruimte voor initiatieven zoals

Huize De Graef? Vandaag is dat volledig af. De mensen hebben er hun intrek genomen, samen met hun zoon. Vandaag wachten ze op de verdere invulling. Maken ze kans? Het zou getuigen van respect voor de inspanningen die mensen leveren.

In Nederland hebben de Thomashuizen hun succes aangetoond. We moeten durven te bekijken hoe dit, eventueel aangepast, kan worden ingepast in ons beleid ten aanzien van personen met een handicap, waar we bij de overgang van minder- naar meerderjarigheid werden geconfronteerd met een totaal tekort aan plaatsen. Zullen personen met een handicap zeggenschap krijgen in de wijze waarop zo'n project vorm krijgt?

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Vera Jans: Het project Bruggensteun is een heel mooi voorbeeld van vermaatschappelijking van de zorg, zeker in de sector van ondersteuning van personen met een handicap. Het past ook goed in wat we zorgvernieuwing noemen, in wat Perspectief 2020 voor ogen heeft. Het geeft mensen de kans om zelfstandig te wonen en tegelijk zet men in op de steungroep van familie en omstanders en maakt men dit netwerk sterker.

Over dit onderwerp is al verschillende keren gediscussieerd in deze commissie. Ik heb er in voorbereiding van deze vraag om uitleg het debat op nagelezen dat op 20 maart werd gehouden in deze commissie over de nieuwe woonconcepten voor personen met een handicap. De minister heeft toen een zeer uitvoerige toelichting gegeven bij de stand van zaken in uitvoering van de resolutie betreffende de nieuwe concepten voor wonen voor personen met een handicap.

Minister, u hebt destijds verwezen naar de oprichting van de interdepartementale cel Wonen-Welzijn, om meer afstemming mogelijk te maken tussen de sociale wooncomponent en personen met een handicap. Wat is de stand van zaken van die cel? Zijn er in de tussentijd nog stappen gezet die die betere afstemming mogelijk maken?

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Minister, ik ben bijzonder blij dat u het proefproject Bruggensteun mee wilt ondersteunen. Een kleinschalige benadering van het probleem van wonen voor personen met een handicap is heel belangrijk. De Thomashuizen hebben dat aangetoond.

Minister, ik hoop dat het niet bij proefprojecten blijft, maar dat u ook bereid bent dergelijke aanpak structureel te ondersteunen. We hebben in Vlaanderen al mensen die zelf het initiatief hebben genomen om zonder steun van de Vlaamse Regering hun kind met een handicap te laten wonen. Dat toont aan dat er ook hier een groot draagvlak is voor die manier van benaderen. Ik hoop dat u dit structureel mee wilt organiseren, liefst niet op de lange maar op zo kort mogelijke termijn.

De voorzitter: Mevrouw Vogels heeft het woord.

Mevrouw Mieke Vogels: Minister, ik sluit me aan bij de vraag van mevrouw Jans, die ik ook al tijdens de begrotingsbesprekingen heb gesteld, niet alleen hier, maar ook in de commissie Wonen, over hoe het zit met de proefprojecten Wonen-Welzijn. Daarover is een speciaal decreet goedgekeurd, dat eind dit jaar afloopt. Hoe past een en ander in elkaar?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Ik wil een aantal zaken goed uit elkaar houden. Met het project Bruggensteun ondersteunt Mariënstede volwassenen met een beperking die zelfstandig willen gaan wonen in de buurt door een steungroep van familie, vrienden, burens rond de centrale persoon samen te stellen. Dat is het project. Het project is niet de handicapspecifieke ondersteuning of een rugzak voor de betrokkene, maar wel hoe we mensen in de buurt kunnen samenbrengen om de betrokkene toe te laten zelfstandig te wonen. Die moet dan zelf voor zijn handicapspecifieke ondersteuning en huisvesting instaan.

Met deze groep starten ze een proces van persoonlijke toekomstplanning en samen organiseren ze de ondersteuning die nodig is om de centrale persoon zijn leven te laten leiden zoals die het wil. Dit project beoogt dus niet het uittesten van nieuwe woonconcepten ten behoeve van personen met een handicap, zoals Huize De Graef of de Thomashuizen waarnaar u verwijst in uw vraagstelling en ook in uw resolutie betreffende nieuwe concepten van wonen voor personen met een handicap. In het project Bruggensteun is dit totaal niet aan de orde.

Het project Bruggensteun past wel binnen mijn beleid inzake het vermaatschappelijken van de zorg, met name het versneld ontwikkelen van expertise op het vlak van ‘community based living’, waarbij het telkens gaat om twee aspecten, enerzijds ‘community living’, waarbij de persoon met een beperking in de samenleving woont, leert, werkt en er zijn vrije tijd doorbrengt, en anderzijds ‘community care’, het zoveel mogelijk aanbieden van ondersteuning in de samenleving zelf.

Er wordt volop ingezet op sociale inclusie, waarbij mensen echt deel kunnen uitmaken van de plaatselijke gemeenschap waarin ze wonen, en op de sociale solidariteit in die gemeenschap kunnen rekenen. Omdat Mariënstede gelooft dat iedereen, met en zonder beperkingen maar vooral met eigen capaciteiten en talenten, thuishoort in de samenleving, willen ze met Bruggensteun werken aan warme buurten, waarin buurtbewoners elkaar ontmoeten, verbonden zijn met elkaar en zorg dragen voor elkaar. Zo dragen ze bij aan de totstandkoming van een warme samenleving, waarin we met ons allen onze krachten bundelen om netwerken rond personen met een handicap te versterken.

De financiering van dat project is een van de zorgvernieuwingsprojecten waarvoor enkele jaren geleden een oproep is geweest. Het tweede jaar is afgerond en nu gaan ze het derde jaar in. Er is een projectfinanciering geweest naar aanleiding van de oproep in het kader van de zorgvernieuwing.

Ik heb kunnen vaststellen dat het behoorlijk functioneert, zelfs op een mooie manier, tijdens het bezoek dat ik bracht aan het project Bruggensteun. Het klopt evenwel niet dat ik daar heb aangekondigd dat ik het project wil uitbreiden tot twintig mensen met een handicap die zelfstandig wonen. Wel is het zo dat Mariënstede mij heeft verteld dat zij met de projectmiddelen die ze hebben gekregen voor dit proefproject, niet vier of zeven mensen met een handicap, maar wel twintig mensen met een handicap kunnen bereiken met hun projectwerking.

Voor de beslissing om het project Bruggensteun te ondersteunen, heb ik in de eerste plaats onderzocht in welke mate het project bijdraagt tot de realisatie van de twee strategische doelstellingen zoals verwoord in het Perspectiefplan 2020. Daarnaast bekijk ik of wordt voorzien in een coördinerende en/of outreachfunctie ten aanzien van andere sectoren, en of de initiatiefnemer een ambassadeursrol op zich neemt ten aanzien van andere initiatiefnemers.

Aangezien het een soort project is dat investeert in het sensibiliseren van de buurt en de familie in de ondersteuning, is het een mooi project, maar is het ook de verwachting dat ze dat uitdragen naar andere mogelijk geïnteresseerde initiatiefnemers.

Andere criteria die gebruikt zijn bij de selectie van dit zorgvernieuwingsproject, zijn de volgende. Biedt het project een effectieve meerwaarde ten opzichte van het huidige zorgaanbod? Wordt het project opgezet en uitgewerkt volgens de principes van efficiëntie en effectiviteit? Is het project overdraagbaar mocht het achteraf effectief zijn nut bewezen hebben? Wat is het specifieke doelpubliek van het voorgestelde project?

U vroeg of er nog andere, gelijkaardige projecten zijn die dezelfde vorm aannemen. Zoals gezegd is dat niet de verwijzing naar Huize De Graef of de Thomashuizen. Een gelijkaardig project is het project buurtvervlochten van Tordale. Plan vzw levert daarbij de nodige theoretische achtergrond en methodologische basis met betrekking tot ‘community based living’ en probeert dit ook zelf uit in eigen initiatieven.

Wat gelijkaardige kleinschalige woonprojecten betreft, waar een aantal leden terecht naar hebben verwezen, verwijs ik naar de omzendbrief Bijkomende Middelen 2013. In dit onderdeel van de richtlijnen voor de regionale overlegorganen (ROG's) vindt u een eerste stap in de realisatie van wat opgenomen staat in Perspectief 2020, meer bepaald op pagina 57 en 58. Het idee dat daarin zit, is dat we in een fase om ook wat te kunnen leren, in elke provincie de suggestie doen om twee projecten te selecteren van initiatiefnemers die zelf een kleinschalig initiatief wensen te nemen. In de omzendbrief wordt de initiatiefnemer beschreven als privépersonen, groepen van ouders van kinderen met een handicap, lokale actoren, sociale huisvestingsmaatschappijen, VAPH-voorzieningen enzovoort. We hebben daar in deze commissie trouwens al een aantal keer over gesproken. Het is trouwens op basis van een zekere consensus in de commissie dat we dit in de omzendbrief hebben meegenomen.

Aan de ene kant moet je blijven in de logica dat zolang het aanbod schaars is, de verdeling en de toekenning rechtvaardig moeten gebeuren, en moet je prioriteren. Dat is de rol van de prioriteitencommissies. Maar aan de andere kant is er de realiteit dat dergelijke initiatiefnemers vaak ijveren om in het hele concept jongere personen met een handicap op te nemen die niet tot die prioritaire doelgroep behoren. In de omzendbrief wordt inderdaad bij wijze van experiment gesuggereerd dat er in elke provincie twee soortgelijke projecten in aanmerking zouden kunnen komen. Daarbij is gezocht naar een evenwicht in de deontologische of ethische beschouwingen die je moet maken bij het feit dat je middelen zou inzetten voor niet-prioritair geselecteerde situaties. De totale som van de gemobiliseerde handicap-specifieke ondersteuning mag namelijk maar 70 procent van het totaal zijn, als je theoretisch iedereen het volle budget waarvoor hij in aanmerking zou komen, zou geven en waarbij minstens twee of drie personen die in het initiatief worden opgenomen, tot de prioritaire doelgroep moeten behoren en dus volgens de normale regels van de prioriteitencommissie moeten worden geselecteerd. Dat zijn de twee randvoorwaarden die geformuleerd zijn om dat evenwicht te respecteren. Het is inderdaad de bedoeling om eruit te leren en te kijken in welke mate dit beantwoordt aan een dynamiek die ongetwijfeld op het terrein aanwezig is. Dat is ook uw ervaring.

De projecten Wonen-Welzijn zijn tussentijds geëvalueerd. Ik heb die evaluatie nog niet in mijn bezit, maar de timing was dat er op het einde van 2012 een evaluatie zou zijn. Ik ben uiteraard bereid om die evaluatie met jullie te bekijken. Het is juist dat in de afspraken tussen wonen en welzijn aan de ene kant, zoals u in de beleidsbrief en de begroting hebt gemerkt, wij met onze centra voor algemeen welzijnswerk (CAW's) meer capaciteit gaan vrijmaken om huurbegeleidingen op te nemen, en dat aan de andere kant in het kader van de sociale huisvesting de toegankelijkheid voor personen met een beperking en andere specifieke doelgroepen ook beter zou worden afgebakend. Dat laatste is gesitueerd op het niveau van het Sociaal Huurbesluit en de gesprekken die daarover moeten worden gevoerd.

De laatste vraag was hoe we gaan communiceren over deze kleinschalige woonprojecten. In de omzendbrief Uitbreidingsbeleid 2013 zijn er een aantal voorzetten voor gegeven. Ik merk op het terrein dat er heel wat belangstelling voor is en dat er zich heel wat initiatiefnemers voor aanmelden in de provincies. Het is de bedoeling om in 2014 al een stuk lering te trekken uit de ervaring die we daarmee opdoen.

De voorzitter: Mevrouw De Waele heeft het woord.

Mevrouw Patricia De Waele: Minister, ik dank u voor het antwoord. Toch blijf ik enigszins op mijn honger zitten over welke redenen u ertoe hebben bewogen om precies één bepaald project uit te kiezen. U zegt in uw inleiding dat het project Bruggensteun hoofdzakelijk is gekozen omdat men er meer werkt rond ondersteuning geven van het samenleven met personen met een beperking, terwijl Thomashuizen zich meer focussen op de woonvorm. Dat is een discussie van gelijk hebben, maar geen gelijk krijgen.

Uiteraard hebben de Thomashuizen of het project Huize De Graef een mogelijke woonvorm die als kader moet worden gezien. In die woonvorm wordt er uiteraard ondersteuning

gegeven. Dat is de essentie van heel het verhaal geweest destijds in onze resolutie. Ik heb de tekst bij mij. Belangrijk in die resolutie is dat we die mensen gelukkig willen maken door ze zelfstandig te laten wonen, weliswaar met ondersteuning van vrienden, familie of buurtbewoners. *(Opmerkingen van minister Jo Vandeurzen)*

Mijn punt is dat er geen onderscheid is tussen Bruggensteun en Thomashuizen. Minister, u zegt dat het onderscheid is dat Bruggensteun een ondersteuning wil geven bij die leefvorm en dat Thomashuizen meer bepaald naar de woonvorm gaat. Wel, wij wilden met die resolutie de zelfredzaamheid van die mensen bevorderen en zorgen dat ze zelfstandig en gelukkig konden leven. Ik zie geen groot verschil, of zelfs helemaal geen verschil tussen het project Bruggensteun en die andere projecten.

Anderzijds zie ik wel een opening middels die omzendbrief. Als ik het goed heb begrepen, kunnen zij ook een aanvraag indienen. Ik hoop dat hun aanvraag met evenveel enthousiasme zal worden onthaald en dat er op een objectieve manier zal worden gekozen wie er eventueel in aanmerking kan komen voor een verdere ondersteuning. Ik zou het spijtig vinden dat precies de vormen zoals Thomashuizen of Huize De Graef, omwille van het feit dat ze genoemd zijn in onze resolutie, dergelijke overheidssteun niet zouden kunnen genieten.

De voorzitter: Mevrouw Van der Borgh heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Ik kan alleen maar zeer sterk aansluiten bij de opmerkingen van de collega. Ik heb ook een beetje het gevoel dat omdat we die projecten destijds hebben vernoemd en hun hebben gevraagd om hun verhaal te komen doen in een hoorzitting, ze daarvoor wat scheef worden bekeken en daarvoor wat worden gestraft. Dat zou zeer te betreuren zijn.

Ik heb nog twee vragen. Kunnen wij via het verslag beschikken over de omzendbrief zodat we van de juiste toedracht op de hoogte kunnen worden gebracht?

Wat betreft met mijn vragen over hoe de financiering verloopt: hadden de mensen die zijn ingestapt in het project dat al? Het project Bruggensteun is zagezegd een nieuw experimenteel project, maar het is een deeltje van een groot geheel.

Mariënstede is een groot project. Het is een kasteel waar verschillende werkvormen aanwezig zijn. Er is een tehuis voor niet-werkenden met 21 mensen. Er is een huis voor werkenden met 25 mensen. Er is beschermd wonen voor 5 mensen. Daarnaast is er nu ook een experimenteel woonproject Bruggensteun. Het is niet wat wij vooropstellen, maar voor mij kan het allemaal. Ik zeg niet dat het dit of dat moet zijn. Ik houd enkel een sterk pleidooi om gebruik te maken van alle mogelijkheden die zich aandienen, in het kader van de uitdagingen waar we voor staan. Als dit ook een mogelijkheid is, bekijk het dan toch eens met open vizier en ga daar ook eens kijken. Minister, in overleg kan er nog van alles worden aangepast, maar doe toch die inspanning in plaats van het categoriek naast u neer te leggen. Ik vind het zo kortzichtig. Er zijn veel uitdagingen die we met z'n allen moeten aanpakken. Als u de site bekijkt, zult u merken dat het gelijkaardig is aan wat Huize De Graef doet. We verwijzen nog altijd naar Thomashuizen, maar die bestaan niet meer in Vlaanderen. Die mensen hebben er hier de brui aan gegeven, maar Huize De Graef is er wel. Minister, bekijk dit met open vizier en geef die mensen de kans om hun project toe te lichten.

De voorzitter: Mevrouw Vogels heeft het woord.

Mevrouw Mieke Vogels: Minister, ik vind Bruggensteun een heel mooi voorbeeld van vermaatschappelijking van de zorg. Wat me opvalt, is dat u steeds weer projecten vermaatschappelijking van de zorg goedkeurt die uit voorzieningen komen. Initiatieven die van onderuit ontstaan – van personen met een handicap of van ouders van personen met een handicap –, krijgen geen gehoor. Dat is een constante in het beleid voor personen met een handicap. Wat van onderuit komt, wordt nooit gewaardeerd of gevaloriseerd. Ik wil niet verwijzen naar Huize De Graef of Thomashuizen, maar naar meer recentere voorbeelden

zoals naar het initiatief van de ouders in Blijdorp, van de ouders rond het Katrinahof in Antwerpen. Voor mij is dat een minstens evenwaardige manier van vermaatschappelijking van zorg. Daar bestaat een netwerk en doet het netwerk wat u van hen vraagt, namelijk zelf initiatief nemen. En dat wordt niet gewaardeerd maar opzijgezet. Als in een voorziening het omgekeerde gebeurt en men op zoek gaat naar hoe men het netwerk kan betrekken, dan aanvaardt u dat plots wel. Ik snap dat niet. Ik snap dat niet. Ik zou daar graag eens uitleg over hebben. Volgens mij staat het haaks op de filosofie van CD&V: versterk en maak mogelijk wat van onderuit groeit en bloeit. U maakt dat niet mogelijk, u doet het tegenovergestelde, en dat snap ik niet.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Vera Jans: Misschien kan ik even iets zeggen vanuit de filosofie van CD&V. Ik ben echt teleurgesteld over hoe het debat zich hier ontwikkelt.

Mevrouw Van der Borght, ik heb naar u geluisterd. Als het mijn eerste bezoek aan deze commissie zou zijn, dan zou ik denken: wat is dat hier voor verschrikkelijke toestand? Het is niet mijn eerste bezoek aan de commissie en ik ben altijd aanwezig geweest bij het debat, bij de hoorzittingen en bij de besprekingen. De manier waarop u het voorstelt, is fundamenteel onjuist. De dualiteit die u altijd wilt aanhalen wanneer het gaat over personen met een handicap, begrijp ik niet. Waarom is alles wat aan, rond, in instellingen gebeurt verschrikkelijk slecht? (*Opmerkingen van de dames Mieke Vogels en Vera Van der Borght*)

Ik heb u laten uitspreken, wat niet makkelijk was, dus ik zou willen vragen om mij ook te laten uitspreken.

U zegt letterlijk: "Tijdens de begrotingsbesprekingen werd er gezegd: vermaatschappelijking van de zorg bestaat niet. Het trekt op niets. Het wil zeggen: trek uw plan." Dat werd letterlijk gezegd. U kunt het verslag lezen. Vandaag gaat het over een project waarvan iedereen zegt dat het vermaatschappelijking van de zorg is. De Vlaamse Regering subsidieert het. Nu wordt er gevraagd waarom het net dat project is omdat het deel uitmaakt van een domein waar ook nog andere mensen verblijven. Ik begrijp die dualiteit niet. Lees er de verslagen op na. De Thomashuizen en Huize De Graef zijn hier hun project komen toelichten. We hebben hun gevraagd welk facet in de regelgeving het onmogelijk maakt om hun project uit te voeren. Ze hebben toen gezegd: "Geen enkel facet in de regelgeving. Het enige wat ons belet, is dat we niet genoeg PAB-budgetten hebben." Het uitbreidingsbudget van 2013 zet in op meer PAB-budgetten. (*Opmerkingen van mevrouw Mieke Vogels*)

Dat is de essentie, mevrouw Vogels. Het heeft er wel mee te maken. Of goede projecten nu komen vanuit een bepaalde groep dan wel of ze uitgevoerd worden op een domein waar er nog mensen verblijven, maakt niet uit. Het gaat erover wat er gebeurt. (*Opmerkingen van de dames Mieke Vogels en Vera Van der Borght*)

Ik wil besluiten met te zeggen dat ik het fijn vind dat dit goede project rond vermaatschappelijking van de zorg kan rekenen op subsidies. Alle andere beleidsinitiatieven van de minister geven nooit ergens blijk – en ik denk dat objectief te kunnen vaststellen – van enige bevoordeling waarvan u spreekt. Ik betreur dat wanneer het in deze commissie gaat over personen met een handicap, het altijd gaat over de PAB's versus de instellingen, terwijl alles in Perspectief 2020 persoonsvolgende financiering uitademt. (*Opmerkingen*)

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega's, ik zal een stuk voorlezen uit de omzendbrief: "Privépersonen, groepen van ouders van kinderen met een handicap, lokale beleidsactoren, sociale huisvestingsmaatschappijen, VAPH-voorzieningen enzovoort wensen vandaag zelf initiatief te nemen of met behulp van bouw- of woondeskundigen in te staan voor het realiseren van wooneenheden voor hun zoon of dochter, voor personen met een handicap. Zij vragen daarbij garanties op het vlak van ondersteuning en zorg. Deze jongvolwassenen of

volwassen personen met een handicap behoren niet noodzakelijk tot de prioritaire zorgregiegroep. Wij willen in het kader van de realisaties van Perspectief 2020 en met het oog op een doorgedreven vermaatschappelijking van de zorg werk maken van deze betrachtingen. De nood van de prioritair te bemiddelen personen met een handicap primeert in de toekomstige regeling ‘woongarantie-ondersteuningsgarantie’.”

Het is dus juist – en ik dacht dat het ook de mening van deze commissie was – dat we gaan proberen om een aantal mogelijkheden te creëren waardoor er van onderuit een initiatief kan worden genomen zonder dat iedereen die er wordt in betrokken, volledig uit de prioritair te bemiddelen dossiers moet komen. Dat is de kern van het verhaal. We gaan inderdaad ruimte creëren voor initiatieven. Een belangrijk deel van de mensen die er zullen verblijven, moeten komen uit de groep van prioritair te bemiddelen personen, maar we zullen ruimte creëren zodat ook anderen er kunnen verblijven. Daarmee wordt het kader om langzaam maar zeker dit soort filosofie op te nemen in de manier waarop we onze ondersteuning uitbouwen, voorbereid.

Ik ben zeer gecharmeerd door de gedrevenheid waarmee mevrouw Jans onze ideologie verdedigt. Ik kan haar alleen maar bijtreden. Het project Bruggensteun is destijds niet geselecteerd als woonproject. Het is een zorgvernieuwingproject dat in een oproep werd geselecteerd en waarvoor een aantal maanden geleden een evaluatie is gebeurd. Wat heeft het aan meerwaarde opgeleverd? Ik heb het bezocht. Het is een heel mooi project wat betreft de betrokkenheid van de buurt en van de familie, het vergroten van netwerk en sociale steunnetwerken en het zou iedereen in deze commissie charmeren.

De voorzitter: Mevrouw Van der Borgh heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Voorzitter, ik wil met klem tegenspreken wat mevrouw Jans mij verwijt. Ik heb in mijn tweede betoog heel duidelijk gezegd dat ik niet pleit voor deze of gene vorm. Sinds 2004 – sinds dag 1 dat ik hier zit – zeg ik heel duidelijk dat we, gelet op de grote uitdagingen in de welzijnssector, alles, maar dan ook alles grondig moeten onderzoeken van wat mogelijk is binnen het kader dat wij als Vlaamse overheid uittekenen, binnen de regels die we opleggen en op basis van inspecties waarmee we erkenningen kunnen geven of intrekken. Dat is wat ik sinds 2004 constant zeg. En u zegt dat ik tegen dit project ben omdat het komt van een vzw en dat ik tegen de instellingen ben en tegen de voorzieningen. Ik heb in mijn tweede repliek heel duidelijk gezegd dat ik niet tegen voorzieningen of instellingen ben. Ik heb gezegd: we hebben ze allemaal nodig. Dat heb ik gezegd.

De voorzitter: Mevrouw Vogels heeft het woord.

Mevrouw Mieke Vogels: Minister, ik zal de vijftien maanden dat ik hier nog ben, gebruiken om te blijven herhalen, zolang dat nodig is, dat uw vermaatschappelijking van de zorg goed zit, maar dat het blijft zitten in de experimenten. De basissubsidiëring zal verder ingezet worden op basis van een zeer bedenkelijke manier van prioriteren van dossiers. Dat is een enorm spagaat. Wanneer er vanuit een maatschappelijke omgeving initiatieven komen, dan betekent dat dat er inderdaad nog een context is. In de prioritering van dossiers gaat u er echter van uit dat we eerst mensen moeten helpen waar er geen context meer is. Dat is een onhoudbaar spagaat. Verschuivingen, minister, gaan tergend traag en desillusioneren keer op keer mensen die op het terrein initiatief willen nemen. Op die manier bent u heel het draagvlak voor het Perspectiefplan 2020 onderuit aan het helpen. Mijn oproep blijft: als u niet versnelt en geen duidelijke keuzes gaat maken, dan zal het Perspectiefplan 2020 niets oplossen.

De voorzitter: Mevrouw De Waele heeft het woord.

Mevrouw Patricia De Waele: Voorzitter, ik betreur dat mevrouw Jans het debat een heel andere wending wil geven. Mevrouw Jans, als u mijn vraag leest of ze, net als mijn inleiding, zou hebben gehoord, dan zult u ook wel zien dat ik hoegenaamd niet tegen Bruggensteun ben, integendeel. Ik heb de vraag gesteld vanuit de optiek om een en-enverhaal te krijgen. Ik

vind het wat jammer dat u het positieve verhaal dat ik heb willen brengen, wilt ombuigen naar een negatief verhaal.

Minister, ik wil afsluiten met een heel sterke oproep om de creativiteit toe te laten en kleinschalige private initiatieven alle kansen te geven.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Lies Jans tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het risico op huidkanker door intensief gebruik van zonnebanken - 445 (2012-2013)

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Lies Jans: Eerst nog mijn beste wensen aan de minister en de kabinetschef voor het nieuwe jaar.

Ik wil het inderdaad hebben over de zonnebanken, ofschoon het er nu niet het weer voor is. Hoewel, voor sommigen wel. (*Opmerkingen*)

Minister, begin december heeft de Stichting tegen Kanker een heel opmerkelijke uitspraak in de media gegooid. Dat was de teaser voor de campagne, namelijk dat zonnebanken kankermachines zijn. Ze zeggen dat natuurlijk niet zomaar, ze baseren zich op internationaal wetenschappelijk onderzoek – en ik vind het toch wel de moeite om dit mee te geven aan de collega's. Dat internationaal wetenschappelijk onderzoek stelt dat het risico van de zonnebanken in dezelfde categorie kan worden geplaatst als asbest en tabak. Enkele cijfers zijn wel zeer opmerkelijk. Ze zeggen dat de zonnebanken in Europa jaarlijks goed zijn voor 800 rechtstreekse doden, en wie vaak onder de zonnebank gaat, heeft liefst 20 procent meer kans op het oplopen van huidkanker.

Ook in het onderzoek van de Vlaamse Liga tegen Kanker was er de opmerkelijke vaststelling dat in België zeker 13 procent van de bevolking meer dan vijf keer per jaar onder de zonnebank gaat. Dat is niet alleen om een tintje te krijgen voor de eerstkomende zomervakantie, ze doen het ook tijdens de winter. Blijkbaar is daar dus een evolutie. Ik behoor zelf niet tot deze categorie, dus ik weet het niet, maar er zijn blijkbaar heel wat mensen die het gehele jaar door gebruik maken van de zonnebank.

Al die cijfers zijn zeker verontrustend. De stichting gaat ervan uit dat er in België alleen al jaarlijks 143 gevallen van melanoom te wijten zijn aan het gebruik van een zonnebank. Het totale aantal gevallen van melanoom was 2010 in dat jaar, waarvan 143 rechtsreeks te wijten waren aan de zonnebank. Toch zijn gebruikers zich nog altijd niet bewust van de gevaren ervan. Dat blijkt zeker uit de cijfers.

Tijdens de vorige legislatuur heb ik in de parlementaire Handelingen gelezen dat er ook al veel vragen over zijn gesteld. Onder voormalig minister Vanackere was er een symposium over huidkanker. Er is een werkgroep opgestart en samen met de Vlaamse Liga tegen Kanker en met de Stichting tegen Kanker zijn er heel wat maatregelen uitgewerkt. De Stichting tegen Kanker zet dat werk nu verder. Op de bussen in elf steden zal een campagne te zien zijn om mensen te waarschuwen voor het risico van overmatig gebruik van de zonnebank. Daarnaast pleit de stichting ervoor dat zonnecenters verplicht zouden worden geregistreerd en dat er dus ook strengere controles zouden komen. Uit hun cijfers blijkt dat de zonnecentra zich niet houden aan de voorgelegde criteria.

Minister, het is belangrijk dat de Stichting tegen Kanker dit opnieuw onder de aandacht brengt. Enkele jaren geleden was dat een hot issue. De laatste tijd is het allemaal wat verwaterd. Het is zeker goed dat ze starten met de campagne. Toch zie ik in de artikels die ik

erover las, dat er wat tegenkating was tegen de wetenschappelijkheid van de studies van de Stichting tegen Kanker, onder andere over de correctheid van de interpretatie.

Minister, wat is uw mening over het onderzoek waar de Stichting tegen Kanker zich op baseert om met deze waarschuwingen en campagne te komen? Hoe staat u tegenover de campagne, toch wel een harde campagne naar de buitenwereld? Gaat u nog nieuwe initiatieven nemen buiten de campagne van de Stichting? Het gevoel van de bevolking over het gebruik van de zonnebank is nog niet in die mate toegenomen dat ze dat als een gevaar beschouwen. Zult u vanuit uw preventiebevoegdheid er bij de federale ministers op aandringen om over te gaan tot een verplichte registratie van de zonnecenters opdat dat enig soelaas kan brengen in het preventiebeleid?

De voorzitter: Mevrouw Franssen heeft het woord.

Mevrouw Cindy Franssen: Minister, de veiligheidsvoorschriften voor zonnecenters zijn geregeld bij wet van 9 februari 1994, en aansluitend daarop bij KB van 2002. Daarin staan heel wat veiligheidsvoorschriften, vooral voor de onthaalverantwoordelijken van zulke centra. Het is de vraag of die controles wel degelijk gebeuren. Dat moet op een Interministeriële Conferentie Volksgezondheid worden aangekaart.

De zonnecentra zijn al geregeld, maar heel wat mensen hebben thuis een zonnebank of een zonnehemel. Ik wil me vooral richten op de bescherming van personen jonger dan 18 jaar en personen met huidtype 1, die in principe bij wet niet worden toegelaten om onder een zonnebank te gaan. Mensen weten niet altijd welk huidtype ze hebben of welk risico ze lopen, zeker niet als zich een zonnebank aanschaffen. Als we aan preventie doen, is het belangrijk dat we dat vooral op min-18-jarigen richten. Heel wat zaken zijn op het federale niveau geregeld bij wet en koninklijk besluit. Daar is de vraag vooral of de controles effectief worden uitgevoerd. Wij moeten de min-18-jarigen en mensen met huidtype 1 sensibiliseren. Dat is onze bevoegdheid. Die mensen gaan niet altijd naar zonnecentra, ze doen dat thuis.

De voorzitter: De heer Strackx heeft het woord.

De heer Felix Strackx: Minister, inzake gezondheid is Vlaanderen alleen bevoegd voor preventie. Voor ons, als leden van de commissie Welzijn en Volksgezondheid, is dat een beetje frustrerend. Het geeft een zekere drang om die bevoegdheid maximaal te willen benutten.

Nu zijn er veel dingen die mensen doen die ongezond zijn, heel veel. Met preventie en sensibilisering zijn er zeker heel wat levensjaren te winnen. Het is dan ook logisch dat wij als commissieleden het niet kunnen laten de minister constant aan zijn mouw te trekken: minister, hier moet u een campagne over voeren, daar moet u toch wat meer aandacht aan besteden, daarover moet u de mensen sensibiliseren.

Ik geef toe, ik heb die neiging ook. In het verleden, meer dan nu, heb ik toegegeven aan de drang om aan de minister zijn mouw te trekken. Mevrouw Vogels zal zich dat nog herinneren. Als men die lijn consequent doortrekt, dan is de finaliteit dat er naast elke Vlaming een persoonlijke engelbewaarder, aangeduid door de Vlaamse Gemeenschap, staat, die hem voortdurend aan zijn mouw trekt en op de gevaren wijst waaraan hij zich blootstelt: neen, die sigaret mag je niet aansteken, want daarvan ga je dood, die vette worst mag je niet opeten, want daarvan ga je dood, kom uit de zon, je ligt er al te lang in, want daarvan ga je dood, en oei, nu moet je een condoom gebruiken, zet je computer uit en ga slapen, want je bent je gezondheid aan het ondermijnen.

Minister, alsof de mensen dat niet allemaal weten. De mensen weten dat roken en vettig eten ongezond is, dat suiker eten ongezond is enzovoort. De mensen weten dat. We moeten er toch op letten dat we de mensen nog een klein beetje plezier gunnen in hun leven. Anders krijgen we een stijging van het aantal zelfmoorden, waar we morgen een hoorzitting kunnen over houden.

Over de studie op zich: jaarlijks zouden er 143 gevallen van melanoom zijn die enkel te wijten zijn aan de zonnebank. Ik vraag me af hoe men dat weet. Zou het niet kunnen dat de mensen die onder de zonnebank gaan, toevallig dezelfde mensen zijn die in de zomer graag in

de zon liggen? Dat lijkt me logisch. Ik kan me niet voorstellen dat men kan zeggen: dit zijn nu de gevallen die alleen te wijten zijn aan de zonnebank. We kunnen allemaal schieten op de zonnecenters, maar op de mensen die thuis een zonnebank hebben, hebben we geen enkele invloed en controle. Ik pleit ervoor om de mensen niet dood te schieten met allerlei waarschuwingen en raadgevingen. We worden in de media overspoeld met alles wat niet mag. Op de duur wonen we in een samenleving waar niets meer mag of men gaat dood.

De voorzitter: Mevrouw De Wachter heeft het woord.

Mevrouw Else De Wachter: Na dit betoog is het moeilijk om hier iets nieuws aan toe te voegen. Het is wel belangrijk te vermelden dat de overheid over zonnebankverslaving – zelfs dat bestaat – net als over andere verslavingen voldoende sensibiliseert en preventieve campagnes opricht, om mensen te wijzen op mogelijke gevaren. Enerzijds zijn er de centra, waar je misschien meer impact op hebt dan op de mensen thuis. Preventie en sensibilisering zijn daarbij belangrijk. Gelukkig is er een positieve evolutie in het omgaan met dit gegeven. Om te weten of alle centra daar op een goede manier mee omgaan, is controle nodig. Het is moeilijk te zeggen wat u moet ondernemen, minister. Maar is het niet mogelijk dit gewoon even aan te kaarten op een interministeriële conferentie over andere thema's, vooral inzake de controle? Dat is voor ons het belangrijkste.

Sommige centra hebben echt wel aandacht voor de verschillende types. Men moet daar extra voorzichtig mee zijn. Men weigert zelfs mensen, terecht, omdat het risico veel te hoog is. Er zijn andere centra die iets minder goed met die regels omgaan. Misschien is het interessant om dat even aan te kaarten. Minister, voor de rest is het ook voor u moeilijk om daar degelijk onderzoek naar te doen, naar wie wat doet op vrije momenten.

De voorzitter: Mevrouw Vogels heeft het woord.

Mevrouw Mieke Vogels: Ik wil me aansluiten bij de heer Strackx, die helemaal gelijk heeft. Ik wil wijzen op de tendens dat wat we indertijd de maakbaarheid van de samenleving hebben genoemd, vooral is georiënteerd op de zogenaamde maakbaarheid van het individu. Je mag dit niet, je mag dat niet, als je dit doet, dan dat. Daarvan worden de mensen stilaan depressief. Het gaat niet over het gevaar van zonnebanken dat evidence based is bewezen. Op dit moment vind je zoveel informatie over wat wel en niet gezond is. Soms lees je op eenzelfde blad in een krant dat een glas wijn gezond en ongezond is. Laten we alstublieft oppassen te denken dat we dat soort maakbaarheid van de samenleving in handen hebben en dat ons dat gezonder en beter zal maken.

In het verlengde daarvan moeten we selectiever omgaan met het agenderen van deze vragen om uitleg. Mevrouw Van der Borgh heeft al twee keer een vraag om uitleg ingediend over de voedseldriehoek versus het zandlopermodel. Dat vind ik toch wat essentiëler omdat het een programma is dat de Vlaamse Regering al dan niet verdedigt. Dat soort vragen wordt dan geweigerd, terwijl dit soort vragen, waarvan ik niet goed zie wat de minister daaraan kan doen of daarop kan antwoorden, dan wel wordt geagendeerd. Dit is meer iets voor de regeling der werkzaamheden, maar het moet me hier toch even van het hart.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Naar aanleiding van deze vraag om uitleg zijn er allerlei interessante beschouwingen gemaakt, diep filosofische beschouwingen. Mevrouw Vogels zegt dat het gedaan moet zijn met het vingertje, met wat wel en wat niet mag. In een vorig leven heeft Groen daaraan een substantiële bijdrage geleverd. *(Opmerkingen van mevrouw Mieke Vogels)*

Het International Agency for Research on Cancer (IARC) heeft een onberispelijke reputatie en grote expertise op het vlak van onderzoek naar kanker en is een referentie voor onder andere Europa, en dus ook voor het Vlaams beleid inzake kankerpreventie. Het IARC formuleert onder andere de Europese richtlijnen voor borst-, baarmoederhals-, en

dikkedarmkankeropsporing en herzielt op dit moment de Code tegen Kanker, die ook bewustmaking rond de gevaren van de zon omvat.

De Stichting tegen Kanker refereert terecht aan het IARC als bron om te pleiten voor bewustmaking over de risico's van UV-straling in het algemeen en het gebruik van zonnebanken in het bijzonder. De wetenschappelijkheid van de stichting staat hoog aangeschreven. We kunnen haar initiatieven om de burger bewust te maken van de effecten van levensstijl op het risico op kanker alleen maar waarderen. Op een gezonde, verantwoorde wijze omgaan met de zon is een regelmatig terugkerend thema bij de stichting, die daarbij steeds op gepaste wijze verschillende doelgroepen weet aan te spreken. De recente focus op de risico's van het gebruik van zonnebanken lijkt gebaseerd op goede gegevens en is dus terecht.

Binnen mijn bevoegdheden investeer ik de beschikbare middelen voor preventieve gezondheidszorg prioritair in het opzetten van kwalitatieve bevolkingsonderzoeken naar borst-, baarmoederhals- en dikkedarmkanker, om zo te voldoen aan de Europese aanbevelingen ter zake en bij te dragen aan de realisatie van het nationaal Kankerplan. Op 14 december 2013 – noteer die dag al maar in uw agenda – wordt rond deze thema's een gezondheidsconferentie georganiseerd om te komen tot een nieuwe Vlaamse gezondheidsdoelstelling 'gezondheidswinst door bevolkingsonderzoek naar kanker'. Ook onder meer via de gezondheidsdoelstellingen 'Voeding en beweging' en 'Tabak, alcohol en drugs' zetten we in op het bevorderen van een gezonde levensstijl bij de Vlaamse bevolking. Dat draagt bij tot de preventie van verschillende aandoeningen, waaronder kanker.

In tijden van budgettaire beperkingen is het mijns inziens aangewezen om de krachten te bundelen. Omdat de Stichting tegen Kanker met 'Huidkanker Turbo 3000' en de Federale Overheidsdienst (FOD) Economische Zaken met de brochure 'Hoe cool is een kleurtje? Gids voor verstandig zonnebankgebruik' op dit moment al initiatieven voor bewustmaking rond dit thema nemen, is bijkomend sensibiliseren voor het risico op zonnebankgebruik door de Vlaamse overheid op dit moment voor mij geen beleidsprioriteit.

De exploitatie van zonnecentra en de verkoop van zonnebanken is inderdaad onderworpen aan federale regelgeving, die in 2008 werd verstrengd. Verplichte registratie voor zonnebankcentra behoort tot de federale bevoegdheden. Via de interkabinettenwerkgroep 'Kankerplan' en de interministeriële conferentie kan ik de vraag naar registratie stellen. Maar dat initiatief moet eigenlijk komen van de federale overheid.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Lies Jans: Minister, we zouden nog een hele sociologische en filosofische discussie kunnen voeren over de maakbaarheid van de samenleving. Dat zou heel interessant zijn. We zouden daar de hele namiddag mee bezig kunnen zijn. Ik voel hier toch bij bepaalde partijen dat we niet mogen afstappen van onze doelstelling om een goed preventief beleid uit te voeren. Daar horen sensibiliseringscampagnes bij. Voor de ene is het al wat nuttiger en zinvoller dan voor de andere. De ene gaat al eens wat gemakkelijker googelen naar zonnebanken om over de gevolgen ervan te lezen, terwijl er andere categorieën zijn die deze informatie niet kunnen vinden. Mevrouw Vogels, ik denk daarbij vooral aan de groepen die u graag verdedigt, met name de mensen die in armoede leven.

Minister, ik begrijp dat dit voor u geen absolute beleidsprioriteit is. Maar het is wel belangrijk dat we het erover hebben in de gezondheidsconferentie van eind december. Ik kijk ernaar uit om de resultaten van die gezondheidsconferentie in deze commissie te kunnen bespreken.

De voorzitter: Mevrouw De Wachter heeft het woord.

Mevrouw Else De Wachter: Ter informatie: tanorexia is de benaming voor het verslaafd zijn aan een bruin kleurtje.

Minister Jo Vandeurzen: De conferentie van eind december gaat niet over hpv-vaccinatie maar over de screening van drie soorten kanker: borst-, baarmoederhals- en dikkedarm-

kanker. Uit onderzoek is gebleken dat er in de organisatie van een en ander gezamenlijke elementen kunnen zijn. Daar zijn dus duidelijk efficiëntie- en kwaliteitswinsten mogelijk. Daarom behandelen we in die conferentie die drie preventieprogramma's samen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Lies Jans tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over internetverslaving - 489 (2012-2013)

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Lies Jans: Voorzitter, ik wil hier niet met het vingertje wijzen naar alle kinderen die graag eens een spelletje op de computer spelen. Ik heb thuis ook zo iemand rondlopen die helemaal zot is van computerspelletjes. Maar we moeten dit probleem toch onderkennen.

Wie op 11 december 2012 Telefacts heeft gezien, kan vaststellen dat er wel degelijk in verband met internetgebruik en gameverslaving een probleem is en dat dit nog zal groeien, zeker met de nieuwe generaties. Getuigenissen in de reportage leerden ons dat er echt symptomen zijn die overeenstemmen met traditionele verslavingen zoals die aan alcohol, tabak of drugs. We mogen dit probleem dus niet verwaarlozen. Ook die verslavingen hebben een heel grote impact op het leven, het werk, het schoolgaan en de hygiëne van de mensen. De reportage stelde – en je vindt dat ook terug in de pers – dat door een gebrek aan slaap en aan regelmatig en deftig eten de gezondheid in gevaar wordt gebracht. Dikwijls komen gameverslaafden in een sociaal isolement terecht. Heel hun leven draait om gamen. Als je soms tot 40 uur aan een stuk door achter je computer zit om te kunnen voldoen aan je verslaving, kan niemand ontkennen dat deze problematiek bestaat.

Ik heb hierover de voorbije jaren al heel wat schriftelijke vragen gesteld. Het is zeker nog niet duidelijk hoe groot het probleem is. Er is ook nog geen eenduidige definitie. Uit de antwoorden op de schriftelijke vragen maak ik op dat er een evolutie is, ook in het onderzoek en in de initiatieven die worden genomen. Maar naar mijn aanvoelen gaat dat nog niet ver genoeg. We kunnen nog altijd vaststellen dat er, ondanks de ernst van de problematiek, nauwelijks expertise bestaat in Vlaanderen. Het Psychiatrisch Centrum Broeders Alexianen in Tienen startte onlangs met een behandeling voor computerverslaafden. De begrippen 'gameverslaving', 'internetverslaving' of 'computerverslaving' zijn niet duidelijk omschreven in de vakliteratuur. Het is geen eenvoudig te bevatten problematiek. Toch weten de weinige specialisten dat gameverslaving even verwoestend kan zijn als andere verslavingen. Er zijn duidelijk fysieke afkickverschijnselen als je moet afkicken van een gameverslaving.

Het internet is alomtegenwoordig. Er zijn pc's, tablets, smartphones, spelconsoles en flatscreens op de markt. We kunnen dat probleem dus niet wegcijferen, ook niet uit het leven van de mensen die ermee worden geconfronteerd. Bij een gewone verslaving zoals een alcoholverslaving is de doelstelling zeer duidelijk: stoppen met drinken. In onze context kun je niet zomaar zeggen dat je geen gebruik meer mag maken van het internet. Zowel op school als op het werk moet het internet worden gebruikt. Het is dus niet zo evident om dat probleem op te lossen.

Minister, ik vond over de gameproblematiek en de internetverslaving weinig terug in uw beleidsbrief. Met schriftelijke vragen kon ik wel al vaststellen dat de Druglijn slechts een beperkt aantal vragen over internet of gamen krijgt. Die worden geregistreerd. In 2010 waren er, telefonisch of per mail, 48 vragen. In 2011 waren het er 30. Met de zelftest op www.hoeveelisteveel.be kun je controleren of je verslaafd bent of niet. Er is naast alcohol en cannabis ook een tool voor het internetgebruik. In 2010 werd deze test 5612 keer afgelegd, in 2011 5349 keer. Dit wijst erop dat de mensen met een dergelijke verslaving niet gemakkelijk naar buiten treden, maar dat ze er wel anoniem online meer over te weten willen komen.

De Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen biedt ook een zelftest over gamen aan op haar webstek. Die staat online sinds september 2011. Op drie maanden tijd werd de test 575 keer afgelegd. De cijfers tonen dus toch aan dat de problematiek aanwezig is.

Minister, wat gaat u verder ondernemen, naast de zaken die ik al in schriftelijke vragen heb doorgekreken, om de problematiek op te vangen en onder de aandacht te brengen? In welke mate is er ook verdere ontwikkeling in de gespecialiseerde hulpverlening? Op dit moment is enkel het centrum in Tienen met deze problematiek bezig. In Nederland en de Verenigde Staten staat men al veel verder. Kunt u als minister een rol spelen in het verder ontwikkelen van de gespecialiseerde hulpverlening?

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Vera Jans: Ik heb, weliswaar al een hele tijd geleden, een schriftelijke vraag gesteld of er voldoende aanbod was in verband met het problematisch gebruik van het internet en welke initiatieven er toen werden genomen. Destijds, enkele jaren geleden, had het centrum voor alcohol- en andere drugproblemen (CAD) Limburg wel een hulpverleningsaanbod specifiek voor compulsief internetgebruik. Maar in het jaarverslag van 2011 van het CAD Limburg lees ik dat er maar twintig cliënten worden begeleid voor problematisch internetgebruik. Uit andere cijfers blijkt ook dat het eerder gaat over kleine aantallen of percentages, al wordt overal bevestigd dat een heel moeilijke verslaving is om aan te pakken.

Ik heb de reportage ook gezien en zo vernomen dat de Broeders Alexianen een heel specifieke aanpak hebben voor deze verslaving. Minister, is er verder nog specifiek aanbod? Ik weet dat er destijds in Limburg wat rond werd gewerkt en dat de Broeders Alexianen ermee bezig zijn, maar verder lijkt het mij nog in de kinderschoenen te staan.

Vrij actueel en nauw aansluitend bij de vraag van mevrouw Lies Jans, is het feit dat de Nationale Loterij onlangs heeft bekendgemaakt dat ze een online gokspel wil aanbieden. Er wordt gewerkt aan goktoepassingen, zelfs via apps. Je zou online kunnen gokken tot een bedrag van 1000 euro. De hulpverleners zijn heel duidelijk: ze trekken aan de alarmbel. Ze vrezen een stijging van het aantal gokverslaafden. Het internet is heel anoniem en drempelverlagend. Als ik in mijn dorp de krant ga halen, zie ik de gokcomputers staan, met een heleboel jonge gastjes rond. Die kunnen straks ook op het internet terecht.

Minister, is het niet aangewezen dat u vanuit uw bevoegdheid op het vlak van preventie, samen met de Nationale Loterij, ook al bevindt die bevoegdheid zich op een ander niveau, kijkt welke preventieve maatregelen kunnen worden genomen om te voorkomen dat de deelnemers aan deze nieuwe gokspelen automatisch problematisch verdrag gaan vertonen?

De voorzitter: De heer Strackx heeft het woord.

De heer Felix Strackx: Minister, toen ik een jaar of 15 of 16 was, was ik waarschijnlijk verslaafd aan lezen. Ik deed niets anders dan boeken lezen, van 's morgens tot 's avonds, bijna 24 uur op 24, 7 dagen op 7. Ik heb heel de bibliotheek uitgelezen. Ik was waarschijnlijk leesverslaafd. Daar heeft nooit iemand een probleem in gezien. Ze hebben niet gezegd dat ik hulp moest zoeken of zo. Nee, er werd gezegd dat ik goed bezig was, dat ik er slim van zou worden, er veel van zou opsteken. Het is overgegaan, uit zichzelf.

Nu gaat het over computerverslaving. Dat heeft dan een negatieve connotatie. Een leesverslaving is iets positiefs. Toen mijn zoon een jaar of 11 was, deed die niets anders dan voetballen, heel de dag. Er bestond niets anders dan voetbal. Waarschijnlijk was hij voetbalverslaafd, maar daar heeft nooit iemand een probleem van gemaakt. Als het iets is met computers of internet of gamen, dan is er blijkbaar een probleem en moet er hulpverlening worden gecreëerd. De overheid kan niet voor elk probleem dat er in de samenleving bestaat, een oplossing aanreiken. Dat kan niet. Dat is onmogelijk.

Mevrouw Jans spreekt over gokverslaving op het internet. Toen ik jong was, werd er in mijn streek aan 'banken' gedaan. Dat is een gokspel dat nogal populair was. Ik ken mensen die alles

wat ze bezaten, zijn kwijtgespeeld. Ze hebben hun huis en alles verspeeld. Ik wil maar zeggen dat je niet voor elk probleem dat er bestaat, een hulpverlener kunt organiseren. Het is nu eenmaal zo dat mensen een aantal dingen doen die niet goed zijn. Ik zie echt geen oplossingen.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Mevrouw Jans, ik wil hier graag verwijzen naar het antwoord op uw [schriftelijke vraag nummer 331 van maart 2012](#) over hetzelfde onderwerp. De administratie heeft toen een vrij uitvoerig antwoord gemaakt.

Specifiek in 2013 zal de VAD over dit onderwerp een folder uitbrengen voor ouders en andere opvoeders in hun reeks ‘meest gestelde vragen over...’, en starten met een literatuuronderzoek en een verkenning van buitenlandse voorbeelden om na te gaan wat er mogelijk is op het vlak van preventie en vroeginterventie. Eind februari 2012 is er ook een onderzoek van start gegaan met als titel ‘Compulsive Computer use and Knowledge needs in Belgium: A multimethod approach (CLICK)’. Het onderzoek wordt gefinancierd door BELSPO (Belgian Science Policy) en loopt af in de zomer van 2013. Het wordt uitgevoerd door de KU Leuven, meer bepaald door het Centrum voor Mediacultuur en Communicatietechnologie (CMC), het Institut Wallon pour la Santé Mentale (CRéSaM) en het Centre de Recherche Information, Droit et Société (CRIDS). Ik hoop dan ook tegen het einde van 2013 een concreet zicht te krijgen op wat we verder nog kunnen doen om dit probleem aan te pakken.

In Vlaanderen zijn er zes centra voor geestelijke gezondheidszorg die participeren aan het project van de Nederlandse Stichting Novadic-Kentron, om de implementatie van een behandelingsprotocol voor problematisch internetgebruik of gameverslaving bij verslavingsinstellingen te testen. Het gaat in concreto om CAD-Limburg, het centrum voor geestelijke gezondheidszorg (cgg) Eclips Gent, cgg Noord-West-Vlaanderen, cgg Vereniging Ambulante Geestelijke Gezondheidszorg Antwerpen (VAGGA), cgg Vlaams-Brabant Oost Leuven en cgg Waas & Dender Sint-Niklaas. VAD treedt op als coördinator van dit project en organiseert de intervisie. Binnen dit kader worden ervaringen uitgewisseld in intervisiemomenten, worden methodieken uitgetoetst enzovoort.

Vanuit de Vlaamse bevoegdheden financieren we de VAD voor haar opdrachten als partnerorganisatie, om nieuwe ontwikkelingen op het terrein op te volgen, te peilen wat de noden en behoeften zijn, en in samenwerking met relevante actoren stappen te zetten. Er zullen door de VAD dus stappen worden gezet, en eind 2013 zullen we een belangrijke studie krijgen om na te gaan wat we desgevallend nog moeten doen.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Lies Jans: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Mijnheer Strackx, ik vind dat u wel lacherig doet over een problematiek die toch reëel is. U kunt wel zeggen dat u vroeger veel boeken las, maar dit is een reële problematiek, die zelfs groter wordt. De internetverslaving wordt dit jaar zelfs opgenomen in een internationale classificatie van psychologische aandoeningen. Ik vind het dus niet meer dan normaal dat wij als Vlaamse overheid – en ik ben tevreden dat de minister dat ook doet – de nodige stappen zetten en in eerste instantie een zicht krijgen op het probleem en de registratie van het probleem. Er zijn heel moeilijk cijfers te verkrijgen. Er zal zeker aan gewerkt worden. Het onderzoek dat nu loopt, zal een goede opstap zijn naar het uitstippelen van een beleid rond internetverslaving en gameverslaving zodat we deze problematiek op een serieuze manier kunnen aanpakken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■